

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN
SÁCH XÃ, PHƯỜNG, THỊ TRẤN

NHỮNG ĐIỀU CHA MẸ CẦN BIẾT **KHI NUÔI DẠY CON**

NHÀ XUẤT BẢN
CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

NHỮNG ĐIỀU
CHA MẸ CẦN BIẾT
KHI NUÔI DẠY CON

HỘI ĐỒNG CHỈ ĐẠO XUẤT BẢN

Chủ tịch Hội đồng

PGS. TS. PHẠM VĂN LINH

Phó Chủ tịch Hội đồng

PHẠM CHÍ THÀNH

Thành viên

TRẦN QUỐC DÂN

TS. NGUYỄN ĐỨC TÀI

TS. NGUYỄN AN TIÊM

NGUYỄN VŨ THANH HẢO

DIỆU LINH
(Biên soạn)

NHỮNG ĐIỀU
CHA MẸ CẦN BIẾT
KHI NUÔI DẠY CON

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT
Hà Nội - 2016

LỜI NHÀ XUẤT BẢN

Hiện nay, vấn đề giáo dục trẻ em luôn được gia đình, xã hội hết sức coi trọng. Đa số các bậc cha mẹ đều hiểu rằng: trẻ có nhận được sự giáo dục tốt hay không, có thành tài hay không, không chỉ liên quan tới tiền đồ và vận mệnh của trẻ sau này, mà còn ảnh hưởng rất lớn đến niềm vui và hạnh phúc trong suốt cuộc đời của chúng.

Do đó, điều làm không ít bậc cha mẹ quan tâm, lo lắng là trong khi các bậc cha mẹ lo giáo dục con cái từng ly từng tí thì ra ngoài xã hội, do ảnh hưởng của nhiều quan điểm khác nhau, những tác động tiêu cực của xã hội, nên “vấn đề” về con cái liên tục xuất hiện: học hành không chăm chỉ, không có hứng thú học tập, ham chơi, chống đối, thậm chí đánh nhau, hút thuốc, uống rượu “say”, chơi trò chơi điện tử,... Những vấn nạn này làm cho các bậc cha mẹ vô cùng lo lắng và phiền lòng. Vậy phải làm như thế nào để có thể giáo dục tốt con cái trong bối cảnh như trên?

Cuốn sách: **“Những điều cha mẹ cần biết khi nuôi dạy con”** (gồm hai tập), được đúc rút từ

những kết quả phân tích thực tế sống động về giáo dục trong gia đình. Đây là những kinh nghiệm đúc rút căn cứ vào tình hình học tập, sinh hoạt, giao tiếp, phẩm hạnh, tâm lý của thanh thiếu niên ngày nay, giúp chỉ đường, “hiến kế” cho các bậc cha mẹ khi phải đối mặt với những hiện tượng, vấn đề mới khó giải quyết trong quá trình nuôi dạy con.

Với cách viết đơn giản, dễ hiểu, có tính thực tế, hy vọng cuốn sách sẽ giúp các bậc cha mẹ giải đáp những băn khoăn, thắc mắc trong quá trình nuôi dạy con cái.

Tháng 10 năm 2016

NHÀ XUẤT BẢN CHÍNH TRỊ QUỐC GIA SỰ THẬT

GIAO TIẾP

Giao tiếp là một hoạt động của con người, người không có tình bạn cũng giống như một sa mạc hoang vu. Con cái cũng cần có mối quan hệ qua lại, không thể rời xa mối quan hệ đó. Con cái được ví như một nốt nhạc, chỉ tạo nên bản nhạc cuộc sống hay khi được hòa cùng với các nốt nhạc khác. Vì vậy, cha mẹ càng phải biết quan tâm, tôn trọng, bồi dưỡng khả năng giao tiếp của con cái.

Trong quá trình bồi dưỡng năng lực giao tiếp cho con, điều cần chú ý là: Dùng phương thức và phương pháp mà trẻ chấp nhận để tiến hành giao tiếp, bởi cha mẹ là nhân vật chính trong quá trình giao tiếp của con. Đồng thời nên dạy cho trẻ cách hòa hợp cùng bạn bè và thầy cô, để cho trẻ học cách kết bạn và giúp trẻ khắc phục nhược điểm không dám giao tiếp cùng mọi người, kiên quyết ngăn chặn những khả năng giao tiếp với bạn bè xấu của trẻ. Trong quá trình giao tiếp bình thường hàng ngày, cha mẹ nên giúp trẻ học cách nói chuyện, đối xử tốt với mọi người, biết xử lý công việc, nắm bắt phương pháp tăng thêm tình bằng hữu, không ngừng hoàn thiện và làm phong phú bản thân.

Ngoài ra, cha mẹ nên đối xử một cách đúng đắn đối với tình bạn và sự giao tiếp của con, không nên vội vàng, vỡ đoán kết tội những giao tiếp khác giới của trẻ là yêu sớm, đồng thời cũng không nên coi nhẹ hiện tượng yêu sớm và những tính xấu của con. Cha mẹ nên chỉ dẫn cho con có thái độ đúng đắn với tình cảm của mình.

NÊN BỘC LỘ TÌNH YÊU THƯƠNG KHI NÓI CHUYỆN VỚI TRẺ

Nói chuyện trao đổi cùng con cái là một phương pháp hiệu quả để giáo dục đạo đức tình cảm con trẻ, vì nói chuyện tâm sự là một cách dễ được tiếp nhận. Một vị phụ huynh nói: Nói chuyện với con như thế nào? Hay nghe chúng nói như thế nào là rất quan trọng, chúng ta nên dành thời gian nói chuyện hoặc nghe chúng nói. Một người mẹ có kinh nghiệm nói rằng thời gian hiệu quả nhất là lúc ăn cơm hoặc khi đi ngủ. Mỗi tối trước khi đi ngủ, bà thường có thói quen trò chuyện cùng con. Bà nói: “Khi các con đã lên giường chuẩn bị đi ngủ, tôi ngồi bên cạnh, hỏi han chúng: Con hôm nay có vui không? Hôm nay có điều gì khiến con không vui không?... đây là một quá trình chúng tôi đạt được sự thông hiểu rất tốt”.

Nhân lúc ăn cơm, nói chuyện, hãy tâm sự cùng con.

Ông bà Tiến nói: “Chúng tôi mỗi tuần ít nhất ăn cơm tối cùng nhau bốn lần, thời gian ăn tối, chúng tôi thậm chí tắt không nghe điện thoại, để tránh điện thoại đột nhiên gọi đến sẽ làm ảnh hưởng đến cuộc nói chuyện gia đình của chúng tôi”.

Có gia đình đưa ra một quy định: Khi ăn tối ai cũng phải kể chuyện cho nhau nghe, không ai được cắt ngang. Sau khi thực hiện biện pháp này,

mọi thành viên trong gia đình đều có cơ hội nói hết những suy nghĩ trong lòng mình cho mọi người nghe. Ngoài ra một gia đình khác cứ cách mấy tuần, đều nhân cơ hội ăn sáng để mở một “hội nghị” bàn tròn. Trong “hội nghị” kiểu này, mỗi thành viên đều có thời gian 5 phút để nói những việc xảy ra gần đây với mình và cách nhìn nhận của mình đối với việc đó như thế nào?

Có bậc cha mẹ còn phát hiện một cách ngạc nhiên khi cùng làm việc nhà với con. “Khi con chúng tôi còn rất nhỏ, máy giặt của nhà bị hỏng, hơn nữa lúc đó không có thời gian đi sửa”, người mẹ nhớ lại: “Thế là mọi người cùng nhau giặt giũ, khi đó bọn trẻ đều nói hết những điều mình nghĩ mà từ trước đến giờ chưa nói ra. Nhiều năm rồi tôi không tìm người sửa chiếc máy giặt hỏng đó, bởi tôi không muốn mất đi cơ hội tốt để tâm sự cùng con”.

Khi tâm sự cùng con, cha mẹ cần lưu ý mấy điểm sau:

(1) Cân quan tâm sâu sắc khi nói chuyện cùng con.

Trong quá trình nói chuyện cùng con, cha mẹ nên thể hiện sự quan tâm. Trong những gia đình hòa thuận, cha mẹ làm việc này rất tốt. Con cái sẽ biết được cha mẹ rất yêu quý chúng. Nên lấy phương pháp con cái có thể tiếp nhận để biểu thị tình yêu đối với chúng.

Cha mẹ nên bắt đầu làm từ phương pháp đơn giản này. Qua một thời gian không lâu, bạn có thể vui mừng phát hiện ra trong gia đình đã xuất hiện một bầu không khí mới.

(2) Chú ý lắng nghe ý kiến của con.

Cha mẹ phải giữ vững quyết định chắc chắn của mình, dù con có những ý kiến khác. Tuy nhiên, làm như thế không có nghĩa là bỏ qua ý kiến hay kiến nghị của các con. Cho phép con phát biểu ý kiến trong công việc gia đình, có thể mang đến hai điều lợi: Một là, sau khi cha mẹ trưng cầu ý kiến của trẻ để đưa ra quyết định, trẻ sẽ vui vẻ tiếp nhận những quyết định đó; Hai là, con cái có thể nhận thức được chúng là một thành viên quan trọng trong gia đình, điều này có tác dụng lớn đối với việc bồi dưỡng lòng tự trọng và tính trách nhiệm của con cái.

(3) Tránh nói những lời xúc phạm trẻ.

Tâm trạng của cha mẹ và sự khỏe mạnh của con luôn có mối liên hệ mật thiết với nhau, làm cho ai cũng phải cố gắng bình tĩnh khi dạy con. Tuy nhiên, cha mẹ khi gặp phải một số việc bức xúc có thể nói những lời không hay. Khi đó cha mẹ có thể nói: “Thật ra trong lòng mẹ cũng khó chịu, vì vậy mẹ hiện giờ không muốn nói điều gì, con đi chỗ khác chơi đi. Đợi mẹ bình tâm trở lại rồi mới nói chuyện cùng các con”. Nên tránh nói những lời quá đáng làm tổn thương trái tim con trẻ.

(4) Chú ý lắng nghe tâm sự của con.

Dù trẻ nói gì, cha mẹ đều nên lắng nghe đến cùng. Nếu cha mẹ không đợi con nói hết mà lập tức nổi giận, điều bạn nên làm là cần xin lỗi chúng! Chú ý nghe hết lời con nói mới có thể hiểu được trẻ. Sau khi con đã nói hết, hãy diễn giải những lời con vừa nói, sau đó hỏi xem có đúng ý kiến của con không. Khi đưa ra kiến nghị cho con, hoặc trước khi hành động, cha mẹ cần nắm rõ năm yếu tố liên quan tới con: Thời gian, địa điểm, nhân vật, sự vật và phương thức.

Chỉ có duy nhất một tiêu chuẩn để trắc nghiệm sự giao lưu trò chuyện giữa cha mẹ với con cái đó là trẻ có nói được những điều còn ẩn trắc trong lòng ra không?

NÊN DÙNG ÁNH MẮT KHI TRÒ CHUYỆN VỚI CON

Có cha mẹ rất ít, thậm chí chưa bao giờ nhìn vào mắt con. Khi con về nhà muộn mà không nói rõ ngọn ngành đầu đuôi, khi con nói tan lớp muộn cha mẹ cũng không nhìn thần thái và ánh mắt của con đã vội vàng chất vấn: “Tan học gì mà muộn thế? Nói dối”. Có người thậm chí còn tìm đến trường đồi chất, khiến cho con cảm thấy tự ái, xấu hổ, làm tổn thương lòng tự trọng của trẻ.

Thực ra, chỉ cần nhìn vào mắt của trẻ, với ánh mắt tinh tế có thể biết nguyên nhân thực sự mà trẻ nói và có được một đáp án thỏa ý. Nếu con cút đầu, tránh ánh mắt của bạn, nói lý nhí là tan học muộn, bạn có thể khiến trẻ ngẩng đầu lên bằng cách nói “Con hãy nhìn mẹ”, dùng ánh mắt tin tưởng và nghiêm khắc nhìn con, yêu cầu nói lại một lần nữa, là vì sao về muộn. Rất nhiều đứa trẻ nếu nói dối sẽ sợ ánh mắt nghiêm khắc của mẹ, mà rút lại lời nói của mình. Nếu trẻ đi chơi lúc này cha mẹ nhất thiết không nên nổi nóng, càng không nên chửi mắng mà nên khoan dung. Nhưng phải nói với con rằng nói dối là không tốt, cũng không quên nhắc lần sau cần nói thật là được rồi.

Giữa cha mẹ và con cái, ánh mắt là một trong những biện pháp giao lưu trao đổi tốt nhất. Đối với những hành vi của con, nếu cha mẹ dùng ánh mắt đồng ý tán thưởng, con sẽ nhận được sự cổ vũ, nên có ánh mắt hứng khởi và vui vẻ đối với cha mẹ. Ngược lại, với một số hành vi nào đó của trẻ, khi cha mẹ dùng ánh mắt phủ nhận, lúc này trẻ cũng sẽ dùng ánh mắt nghi hoặc đối với cha mẹ. Đây chính là cách trao đổi có hiệu quả thông qua ánh mắt. Đó cũng là bản năng vốn có giữa cha mẹ và con cái, không cần nhắc nhở, không cần học hỏi cũng có được.

Khi con dần dần lớn lên, cha mẹ nói chuyện với con cũng không nên coi nhẹ phương thức giao

tiếp có hiệu quả mà rất đơn giản là bằng ánh mắt. Thực ra, bất cứ lúc nào cũng không nên coi nhẹ ánh mắt của con, không nên bỏ qua cái nhìn mắt đối mắt cùng con.

Đôi mắt là cửa sổ tâm hồn, đặc biệt là mắt của trẻ lại càng có sức thu hút. Mỗi khi trẻ vô tình nói dối, cho dù miệng có dẻo đến đâu ánh mắt của trẻ cũng không thể che giấu được. Ánh mắt né tránh và hoảng loạn sẽ nói lên tất cả sự giấu giếm của trẻ. Khi bạn nghi oan cho con ánh mắt ngây thơ, tuis thân của con sẽ nói cho bạn biết nhất thiết không được vỗ đoán, sự việc có thể hiểu nhầm. Ánh mắt của trẻ thường biểu lộ một cách chân thành những suy nghĩ trong nội tâm. Cho nên cha mẹ khi nói chuyện cùng con nên dùng ánh mắt quan tâm chân thành nhìn vào mắt của trẻ để cùng tâm sự nói chuyện.

Từ trong ánh mắt của trẻ, cha mẹ còn có thể đọc được rất nhiều điều, không chỉ biết được sự yêu ghét buồn vui của con mà còn có thể nhìn thấy được hoạt động nội tâm của trẻ. Một đứa trẻ lành mạnh, năng động, ánh mắt thường tràn đầy lòng nhiệt tình khát vọng. Nếu tâm hồn trẻ đã từng bị tổn thương thì trong ánh mắt của trẻ lúc nào cũng lộ ra những tâm trạng không tốt như nghi hoặc, bất mãn, lạnh lùng, phẫn nộ,...

Nếu mỗi bậc cha mẹ đều biết chú ý đến ánh mắt của trẻ, đồng thời biết tận dụng ánh mắt tin

tưởng, kỳ vọng... của mình bạn sẽ nhận được hiệu quả không thể ngờ tới. Ánh mắt của cha mẹ sẽ mang đến sự cổ vũ, niềm tin, dũng khí, an ủi và sự cảm động lớn đối với con, dù con tính khí thế nào, ánh mắt nghiêm khắc của cha mẹ thường có tác dụng giáo dục tốt hơn là thái độ thô bạo nhằm làm lay động tâm hồn trẻ. Không tin bạn cứ thử mà xem, dùng ánh mắt khẩn thiết nhìn con, bằng tâm trạng bình tĩnh ôn tồn nói chuyện sẽ khiến trẻ thay đổi thái độ.

Trẻ có thể nhìn thấy tất cả từ ánh mắt của cha mẹ: Ánh mắt của cha mẹ có thể khiến trẻ thêm niềm tin, hoặc sự thất vọng.

NÊN DÙNG “GIẤY NHẮC VIỆC” KHI KHÓ NÓI VỚI CON

Khi nói chuyện cùng con, bàn luận vấn đề gì đó, vì tâm trạng bức xúc mà không nói chuyện được, cha mẹ hãy thử dùng giấy nhắc việc viết ra để tâm sự.

Có một người mẹ tự cho rằng kiến thức của mình rất rộng, có khi tranh luận cùng con gái đến đỏ mặt tía tai, khi hai người không thể nói với nhau được nữa, người mẹ dành viết vào giấy nhắc việc dán lên tường, lâu dần thành quen. Một lần, sau khi con gái và mẹ tranh luận con gái đã để lại dòng chữ:

“Mẹ thương yêu!

Đây là một số lý do con cần mua giày:

(1) Mẹ luôn muốn có đôi giày mới, cuối cùng mẹ đã có.

(2) Nếu giày làm đau chân con, mẹ cho đó là việc của con.

(3) Khi bà nội cho con tiền vào lỗ Nôen, bà nói con có thể mua bất cứ cái gì con thích.

Con gái yêu của mẹ”!

Đọc xong lời nhắn của con gái, người mẹ đã nhượng bộ. Trong mấy năm liền, hai mẹ con dùng giấy viết để giao tiếp, bàn luận tất cả mọi chuyện phát sinh trong nhà, ở trường. Những dòng chữ này, có cái là lời xin lỗi của con sau khi tranh cãi với mẹ, có cái là lời áy náy của mẹ. Viết giấy đã trở thành một phương thức đặc biệt trong giao tiếp cuộc sống của họ.

Khi học cấp trung học cơ sở, cô con gái đã viết cho mẹ như thế này:

“Mẹ thương yêu!

Dù tâm trạng của con thế nào, sự tin tưởng của mẹ đã khiến cho con cảm thấy vui rồi, thậm chí có khi khiến con phải rơi nước mắt, bởi nó làm con xúc động. Con rất vui mừng vì mẹ con ta có quan hệ tốt như hiện nay cho dù đã từng có lúc tranh luận. Con nghĩ đó là cuộc sống của một đứa con 19 tuổi sống cùng với người mẹ 39 tuổi.

Con yêu mẹ!

Con yêu của mẹ”.

Giao tiếp bằng ngôn ngữ đã trở thành một phần không thể thiếu trong cuộc sống của họ, khi mẹ lâm vào hoàn cảnh khó khăn, con gái viết ra những lời động viên mẹ. Khi con gái buồn, người mẹ viết những dòng chữ giúp con giải thoát buồn phiền.

Trong cuộc sống, nếu cha mẹ và con cái có xung đột, hãy viết ra những dòng chữ có sức mạnh.

Ngôn ngữ viết thể hiện thái độ thân thiết của cha mẹ đối với con, cũng thể hiện sự tôn trọng đối với con, khiến trẻ cảm thấy sự bình đẳng với cha mẹ, đây là điều rất quan trọng với việc giáo dục cho trẻ tính độc lập, tự trọng.

Ngôn ngữ viết còn có thể giúp con nhín nhận vấn đề và khuyết điểm, đây là một phương pháp giao tiếp mà trẻ có thể tiếp nhận.

Có một người mẹ phát hiện tâm trạng của con gái gần đây không tốt, vừa về đến nhà con đã vào phòng đóng cửa không ra ngoài. Mẹ hỏi thế nào cũng lảng tránh trả lời. Mẹ biết con gái đã lớn rồi, không muốn tâm sự cùng mẹ, bèn viết ra giấy, nhẹ nhàng để lên giường con. Sau khi con gái trở về nhà đã đọc những dòng chữ của mẹ:

“Con gái, mẹ biết những ngày gần đây tâm trạng con không tốt, chán nản với cuộc sống, mẹ cũng biết, làm cha mẹ không phải lúc nào cũng đúng. Nhưng mẹ biết rất rõ rằng tình yêu của mẹ dành cho con là toàn tâm toàn ý, không lúc nào

thay đổi. Cho dù con ở đâu, làm gì, mẹ mãi mãi yêu con, tình yêu của mẹ lúc nào cũng dành cho con.

Mãi yêu con!".

Sau đó, những dòng chữ của mẹ thường xuất hiện trong cuộc sống của con gái, mang đến cho con tình yêu thương, sự động viên khích lệ và an ủi. Cho đến sau này khi con gái đã lấy chồng, vẫn nhớ mãi những dòng chữ tràn đầy sự yêu thương, quan tâm của mẹ.

Thế giới mà con tiếp xúc rất có hạn, hơn nữa thiếu đi sức tập trung nên rất dễ nảy sinh sự chán ghét đối với cuộc sống. Khi tâm trạng của con không ổn định, nếu người mẹ dùng phương pháp trao đổi trực tiếp, có khi làm tổn thương lòng tự trọng của con, lúc này một lời nhắn là phương pháp giao tiếp tốt nhất.

Con cái tuy rất ngây thơ nhưng vốn là một người độc lập, chúng hy vọng được tôn trọng, càng sợ người khác làm tổn thương lòng tự trọng của mình. Do vậy, ngôn ngữ viết rất có khả năng trở thành niềm an ủi tâm hồn của chúng.

Trong cuộc sống, sử dụng tốt phương pháp này giúp cho tình yêu của cha mẹ và con cái thể hiện rõ ràng hơn. Một dòng nhắn trên bàn, một bức thư ngắn trên giường, một câu nói từ trái tim đều có sức mạnh bộc lộ tình yêu mà lời nói không thể diễn đạt được hết.

Nếu bạn là người cha, mẹ tốt thì khi dạy con xin hãy thử tình yêu vô thanh này.

Để thuyết phục con, cha mẹ có lúc không cần đến lời nói, tình yêu “Vô thanh” nhiều khi còn tốt hơn.

NÊN ĐÚNG Ở VỊ TRÍ CỦA TRẺ ĐỂ CẢM NHẬN CẢM GIÁC CỦA CHÚNG

Sau khi tan học về, con gái bà Hồng là Tâm trách giáo viên đã quát mắng mình trước mặt các bạn trong lớp. Bà Hồng thấy vậy liền chống nạnh nói với con bằng giọng chất vấn: “Con đã làm gì hả?”. Cô bé Tâm tròn mắt, giận dỗi nói: “Con có làm gì đâu ạ”. “Không thể nào, cô giáo không bao giờ vô cớ mắng học sinh”. Tâm lảng lặng ngồi xuống ghế, chăm chăm nhìn mẹ. Bà Hồng tiếp tục vặn hỏi: “Vậy con định giải quyết chuyện này như thế nào?”. Tâm buông bỉnh nói: “Con mặc kệ”. Nếu mẹ hỏi như vậy sẽ tạo nên mối bất hòa giữa hai mẹ con mà không giải quyết được vấn đề. Lúc đó, bà Hồng thay đổi thái độ, dùng lời lẽ thân thiện nói với con: “Mẹ biết lúc đó con khó xử lắm, bởi vì cô giáo đã mắng con trước mặt cả lớp”. Tâm ngẩng đầu lên nhìn mẹ băn khoăn. Mẹ nói tiếp: “Mẹ nhớ hồi mẹ học lớp bốn, mẹ từng gặp chuyện như vậy. Có gì đâu, mẹ chỉ đứng lên mượn một cây bút chì trong khi cả lớp đang làm

bài thi môn toán. Cô giáo cho rằng mẹ làm mất trật tự. Lúc đó, mẹ cảm thấy rất ngượng ngùng và tức giận lắm!”. Tâm thấy trong lòng nhẹ nhàng hơn, hứng thú hỏi: “Thật hả mẹ? Con cũng chỉ mượn bút chì trong giờ học thôi, bởi vì con không có bút chì. Con cảm thấy đó là một việc nhỏ. Cô giáo mắng con như vậy thật không công bằng!”. “Đúng vậy! Nhưng con đã nghĩ ra cách nào để tránh sau này không lặp lại chuyện đó chưa?”. “Con có thể chuẩn bị đầy đủ bút, như thế sẽ không ngắt lời giảng của cô nữa”. “Con chú ý đừng phạm sai lầm nữa nhé”.

Mục đích của bà Hồng khiến cho Tâm không lặp lại hành vi khiến cô giáo bức mình. Bà đã dùng cách kể lại cho con câu chuyện của chính mình và đã dành được tình cảm của Tâm. Khi thay đổi thái độ và cách ứng xử, bà Hồng đã dành được sự hợp tác của Tâm, mong muốn bàn bạc vấn đề, tìm ra được phương pháp giải quyết có lợi. Tác dụng thay đổi cục diện ở đây là gì?

Bí quyết lớn nhất ở chỗ bà Hồng đã đặt mình vào địa vị của con để chia sẻ cảm giác với con, điều đó giúp Tâm không ở vào trạng thái phải tự vệ hay chuẩn bị đối phó với mẹ.

Khi cha mẹ muốn con làm một việc gì đó, cha mẹ hãy giúp cho con hiểu vì sao phải làm như vậy. Như thế, con cái mới thực hiện

việc đó một cách tự nguyện. Nếu con cái không hiểu được ý của cha mẹ thì rất khó làm theo mong muốn của cha mẹ.

Nếu phòng của con bừa bộn đòi hỏi phải được dọn dẹp gọn gàng, khi đó, cha mẹ có thể nói với con rằng phòng của ai thì người đó phải thu dọn. Cứ theo lý đó, con đương nhiên sẽ đi dọn phòng của mình. Nhưng thực tế, chuyện đó thường không như vậy. Có khi trong quá trình dọn dẹp, trẻ phát hiện ra điều lý thú nào đó, trẻ bỏ dở việc dọn phòng, cuối cùng phòng vẫn chưa được dọn gọn gàng. Khi đó, cha mẹ có thể sẽ không vui và la mắng con. Con không nghe, cha mẹ đánh đòn và bắt tiếp tục phải dọn phòng gọn gàng. Vậy là con vừa tìm được cảm hứng vui chơi liền bị cha mẹ can thiệp một cách thô bạo như vậy, trong lòng không cam tâm tình nguyện làm tiếp công việc đang dang dở, kết quả cha mẹ thu được sẽ không như mong muốn. Trẻ có thể đứng vào góc tường, dù bạn có gào thét lên trẻ cũng không quan tâm, thậm chí còn cãi lại và không làm theo yêu cầu của cha mẹ. Trong tình huống này, người mẹ nên lựa lúc khác trò chuyện với con, xem vấn đề như thế nào. Bản thân trẻ thường cần đến sự giúp đỡ của cha mẹ, bởi làm như vậy đã chứng tỏ chúng có khả năng. Cha mẹ nên trò chuyện hòa nhã với con của mình. Đối với mỗi việc trẻ làm, cha mẹ nên

thể hiện sự quan tâm chú ý, cho rằng con mình đã trưởng thành, đã có thể giúp cha mẹ khi bận rộn. Đó là một việc rất tốt, điều đó khiến cho con cảm thấy vui, có khi còn tích cực giúp đỡ hơn.

Khi con cái cho rằng cha mẹ hiểu được suy nghĩ của mình thì cha mẹ có thể giành được sự hợp tác và thay đổi chúng một cách dễ dàng. Một khi trẻ cảm nhận được sự đồng cảm, trẻ sẽ nghe theo ý kiến của bạn và cùng bạn tìm cách giải quyết vấn đề. Dưới đây giới thiệu ba phương pháp giúp các bậc cha mẹ giành được sự hợp tác:

(1) Nói cho con biết cha mẹ hiểu tâm sự của con lúc đó và cần chứng tỏ cho con thấy lý giải của cha mẹ là đúng.

(2) Dùng những kinh nghiệm thành công hay thất bại của cha mẹ để giáo dục con.

(3) Sau khi đạt được hai bước yêu cầu như trên, con sắp ngả theo ý kiến của cha mẹ, khi đó có thể hỏi con xem có muốn cùng cha mẹ tìm ra cách giải quyết vấn đề hay không, hỏi con xem có suy nghĩ nào khác không, tin rằng cha mẹ sẽ nhận được kết quả tốt đẹp. Đó là cách ứng xử giữa người lớn với trẻ hoàn toàn dựa vào sự trao đổi bằng lời, con luôn luôn đồng ý hợp tác. Nếu không có kết quả thì cha mẹ có thể đưa ra một số đề nghị của mình. Bởi thái độ thân thiện, quan tâm và tôn trọng của cha mẹ không thể thiếu trong việc giành được sự hợp tác của con cái.

*Trong giao tiếp giữa con cái và cha mẹ,
thành công lớn nhất là sự hiểu biết lẫn nhau.
Thất bại lớn nhất là không hiểu được nhau.*

CHA MẸ NÊN NGỒI XUỐNG TRÒ CHUYỆN CÙNG CON

Khi cha mẹ ngồi xuống trò chuyện với con một cách bình đẳng, con sẽ cho rằng cha mẹ luôn tôn trọng mình.

Một hôm, vợ chồng Tuân mời một đôi vợ chồng trẻ cùng đứa con hơn hai tuổi của họ đến ăn cơm tối. Khi em bé đã ăn no và muốn đi chơi, mẹ em lập tức rời bàn ăn, ngồi xuống nói với con: “Con có thể ngồi xuống chiếu kia và vẽ một chút được không?”. Đứa trẻ vui vẻ ngồi xuống đó chơi một mình.

Vân có hai con rất dễ thương. Một hôm, khi cả nhà cùng nhau đến siêu thị, cậu bé lên bốn tuổi không thích chị mình vào ô tô trước. Vân ngồi xuống trước mặt con ngay cửa xe, hai tay nắm lấy hai tay con, chăm chú nhìn vào đôi mắt con, nói ân cần: “Bé yêu, ai vào xe trước không quan trọng, phải không con?”. Em nhìn mẹ, khẽ gật đầu, liền vào xe ngồi xuống bên cạnh chị. Lại có một lần, cả nhà cùng đi công viên chơi, cậu bé chạy tung tăng bên mẹ. Khi đến bên hồ, thấy một đàn vịt đang bơi, em không may bị sẩy chân ngã, em đã òa khóc. Lúc đó Vân ngồi xuống bên con,

âu yếm nói: “Con không phải là em bé. Con đã trở thành một chàng trai rồi đó, bị ngã một chút không vấn đề gì, phải không nào?”. Lúc đó, bé trai liền lau nước mắt, vui vẻ đứng lên chơi tiếp. Vân nói về cách thức giáo dục của mình: “Khi tôi còn nhỏ, cha mẹ tôi cũng thường nói với tôi như vậy. Chúng tôi cho rằng con cái cũng là người độc lập giống chúng ta, chỉ khác là chúng thấp hơn chúng ta một chút, chúng ta nên ngồi xuống và nói chuyện với chúng...”.

Do đó có thể nói rằng: Cha mẹ nên ngồi xuống nói chuyện với con, đối diện và nhìn vào mắt con để trò chuyện. Như thế cha mẹ đã thể hiện sự tôn trọng của mình đối với con cái, thể hiện thái độ nghiêm túc và thân thiện. Đồng thời, cha mẹ có thể dùng lời nói nhỏ nhẹ và an ủi để dạy bảo chúng mà không cần to tiếng gào thét hay làm ầm ĩ lên. Như thế, cha mẹ có thể khiến cho ý thức của con đạt đến độ bình đẳng với mình và nhận được sự tôn trọng, việc đó có ích cho sự bồi dưỡng tinh thần hợp tác của trẻ ngay từ thuở nhỏ. Sử dụng phương thức giáo dục như vậy có thể giúp trẻ nghiêm túc đối diện với những vấn đề và khuyết điểm của chính mình, cũng là để con trẻ vui vẻ tiếp nhận sự giáo dục, không những khiến cho trẻ nghe dễ hiểu, lại không nảy sinh tâm lý phản kháng. Đây tuy là một phương pháp giáo dục rất cụ thể, nhưng đã thể hiện quan niệm giáo dục

trong quan hệ giữa cha mẹ và con cái như thế nào, mặt khác cũng thể hiện khả năng và trình độ giáo dục con của các bậc cha mẹ.

Cha mẹ trong lúc không chú ý thì chỉ cần một lời nói cũng có thể làm tổn thương con cái. Và dù vô tình, chỉ bằng một hành động cha mẹ cũng có thể khiến cho con cảm động, rơi nước mắt.

HƯỚNG DẪN CON CÁCH GIAO LƯU ĐÚNG MỤC VỐI BẠN BÈ

Mới học lớp sáu Cường đã giao du với một số bạn xấu và thường đưa bạn về nhà chơi. Mẹ Cường bức mình, bà rất chướng mắt vì sự thiếu giáo dục, ăn nói bô bã, nô đùa ầm ĩ của chúng. Có lần bà còn phát hiện chúng hút thuốc trong nhà của bà. Bà đã nhắc Cường mấy lần. Mặc dù không còn dẫn bạn đến nhà, nhưng Cường lại thường đi chơi với đám bạn. Mẹ Cường vô cùng lo lắng, bà sợ con mình hư hỏng theo bạn.

Thông thường bất cứ đứa trẻ bình thường nào cũng có bạn bè. Trong số các bạn đó, phần lớn là bạn tốt, nhưng cũng có những bạn không tốt. Con bạn có thể không hề giống những đứa trẻ mà bạn sợ hãi và không tán thành việc này. Trẻ đưa một số người bạn có những đức tính mà cha mẹ không thích, như gian dối, ương ngạnh, thích nói khoác,...

về nhà, nhưng nói chung, đạo đức của con bạn đã được hình thành ngay từ một hai tuổi đầu, cho nên bản tính đã hình thành này không dễ bị những người bạn kia thay đổi. Về cơ bản, con bạn đã phân biệt được thực hư một cách rõ ràng, trẻ có thể tự lựa chọn bạn cho mình. Tuy nhiên, cũng có lúc xuất hiện những tình huống như: Trong một thời điểm nhất định, trẻ bị ảnh hưởng bởi những bạn trai ương ngạnh hoặc những bạn gái nồng nỗi (cũng có lúc là do sự khác nhau về tính cách giữa trẻ với trẻ mà có sự lôi cuốn), có thể do tự cho mình là đúng một cách ấu trĩ; có lúc chúng còn có một số hành vi không chính đáng, cho rằng đó là biểu hiện của người giàu cá tính; thậm chí chúng có thể thử mô phỏng theo cách sống khác, nhưng điều đó không thể thay đổi được tính cách và quan niệm đạo đức của trẻ.

Vậy cha mẹ nên làm thế nào để hướng dẫn con giao lưu với bạn bè một cách đúng đắn?

(1) Đặt ra một tiêu chuẩn giao lưu bạn bè cho con.

Cha mẹ tất yếu phải làm một số nghiên cứu thực tế, để tạo một tiêu chuẩn giúp cho con chọn bạn một cách đúng đắn. Một đứa trẻ cần có cơ hội giao lưu với những người bạn có cá tính khác mình để bổ sung chỗ khiếm khuyết cho bản thân. Ví dụ: Một đứa trẻ cô đơn cần có những người bạn cởi mở; những đứa trẻ luôn được bao bọc bảo vệ

cần có những người bạn kiên cường tự chủ; những đứa trẻ nhút nhát cần chơi với những đứa trẻ dũng cảm hoặc giàu tinh thần mạo hiểm; những đứa trẻ áu trĩ nên giao lưu với những người bạn hoạt bát để hoàn thiện mình; những đứa trẻ thích ảo tưởng cần có sự ảnh hưởng của những người bạn thực tế; những đứa trẻ dữ dằn có thể chơi với những người bạn cường tráng mà không hiểu chiến. Mục đích nghiên cứu những vấn đề thực tế này để giúp con có thể được giao lưu với những người bạn có cá tính khác mình, đồng thời khuyến khích việc xây dựng mối quan hệ cùng nhau hoàn thiện giữa bọn trẻ.

(2) Không nên để con giao lưu quá mức với bạn bè xấu.

Một khi mối quan hệ bạn bè quá mức của con khiến người ngoài phải trách cứ, hoặc cho rằng trẻ không ngoan thì cha mẹ cần thiết phải ngăn cấm sự giao lưu giữa chúng để con nhanh chóng tránh xa những người bạn xấu.

Để phòng những người bạn xấu dẫn dụ trẻ phạm tội. Cha mẹ cần phát hiện và ngăn ngừa trước khi bạn xấu trở thành “người bạn” chi phối đến con mình. Những “kinh nghiệm” phong phú của trẻ ở trường học hoặc khu phố cho thấy trẻ nhỏ thường lấy thân phận “anh hùng” và những hình mẫu khó nhận biết để làm theo. Cho phép con có quyền chọn bạn chơi, nhưng cha mẹ phải có

trách nhiệm đảm bảo sự lựa chọn đó có ích cho trẻ. Vấn đề này cần dùng phương pháp cân đối và thẩm tra đối chiếu một cách tỉ mỉ.

(3) Để cho con cảm thấy bạn bè của chúng luôn được chào đón trong ngôi nhà của mình.

Ngay trong nhà, khi con và bạn của chúng giao lưu một cách thân thiết thì cha mẹ không nên để trẻ đi tìm cảm hứng ở bên ngoài. Đó là cách tốt nhất để con bạn có được sự giao lưu lành mạnh.

Đối với những đứa trẻ từ 10 tuổi trở lên, nếu cha mẹ trực tiếp mắng chửi bạn bè của chúng thì rất có thể sẽ làm đứa con phản đối. Nếu cha mẹ gián tiếp phê bình khéo léo thì sẽ có hiệu quả. Cha mẹ có thể nói với con: “Người bạn này có vấn đề, con nên chú ý khi tiếp xúc với bạn ấy”.

Nếu đứa con vẫn tiếp tục qua lại với người bạn không thiện cảm ấy thì cha mẹ có thể đặt ra một nguyên tắc học tập và nghỉ ngơi một cách nghiêm khắc, đồng thời hãy nói với con rằng: Đây là một trong những quy định của cha mẹ, hy vọng con sẽ nghiêm túc tuân theo.

(4) Tìm hiểu những nhu cầu của con.

Cha mẹ nên kịp thời phát hiện những sở thích sai lầm của trẻ, những thứ thuộc về kích thích, mạo hiểm, danh tiếng, cảm tính. Sắp xếp những hoạt động thích hợp và tổ chức những buổi họp gia đình để bổ sung những sở thích lành mạnh cho

con, giúp bồi dưỡng mỗi quan hệ tốt đẹp giữa cha mẹ và con cái.

Nói về trẻ em, hết thảy trẻ đều có quyền giao lưu với bạn bè của chúng, nhưng tuyệt đối không thể cho phép trẻ làm những việc phạm pháp. Nếu hành vi của con xâm phạm đến quyền lợi của người khác cha mẹ lập tức phải can thiệp, phải có trách nhiệm với những hành vi của trẻ. Cha mẹ có quyền ngăn cấm không cho một đứa trẻ không ngoan ngoãn ra vào nhà mình.

Khi những phương thức trên không thể ngăn chặn được những hành vi của con thì cha mẹ phải dùng biện pháp cứng rắn nhất là cách ly, như cho con đến nhà người thân hoặc chuyển trường cho con,... Sau khi trừng phạt nghiêm khắc, biện pháp giáo dục tích cực là tùy cơ ứng biến, đây là điểm mà các bậc cha mẹ thường lơ là trong suốt một thời gian dài.

Một đứa trẻ không có bạn thì tâm hồn phát triển không hoàn thiện. Nhưng các bậc cha mẹ cần luôn ghi nhớ rằng: “Gần mực thì đen, gần đèn thì rạng”.

NHÌN NHẬN ĐÚNG ĐẮN MỐI QUAN HỆ VỚI BẠN KHÁC GIỚI CỦA TRẺ

Lên lớp sáu, Bảo rất thích giao lưu với bạn bè, cô bé không chỉ chơi với các bạn gái cùng lớp mà

còn thích giao lưu với các bạn trai. Không những thế, em còn luôn muốn cùng học bài với các bạn ở nhà mình, cùng đi chơi trên phố hoặc đi dã ngoại. Cha mẹ cô bé rất lo lắng, họ sợ quan hệ giữa con gái mình và các bạn trai kia có thể gây ra hậu quả đáng tiếc.

Các học sinh vào tuổi dậy thì luôn muốn mở rộng giao lưu với bạn bè, vì “thích giao lưu với người khác” và “mong muốn được người khác yêu thương” là bản tính vốn có của con người.

Bước vào tuổi thanh xuân, ý thức về giới tính của mỗi người bắt đầu thức tỉnh. Thời kỳ này, những nhu cầu về giới tính chủ yếu biểu hiện ở sự thỏa mãn lòng hiếu kỳ và giải phóng năng lượng tâm lý giới tính trong quan hệ với người khác giới. Những thanh thiếu niên có sở trường về giao lưu với người khác giới thường rất cởi mở, hoạt bát, tâm lý không chịu sự gò bó.

Thông thường sự giao lưu lành mạnh giữa các bạn trai và bạn gái giúp hai bên hiểu biết lẫn nhau, giải tỏa những cảm giác bí ẩn giữa nam và nữ. Thậm chí còn có thể tạo nên sự gia tăng về trí lực, an ủi về tình cảm, bổ sung về cá tính và giúp nhau trong học tập. Nhưng cần phải phân biệt rõ tình bạn và tình yêu. Tình bạn (cũng gọi là tình bằng hữu) là tình cảm sâu sắc có xuất phát điểm từ tình yêu thương giữa những người bạn có cùng mục tiêu. Tình yêu là một kiểu

quan hệ đặc thù tồn tại giữa hai người khác giới. Mỗi quan hệ này không những phải được thực hiện thông qua ý chí, tình cảm, đạo đức mà còn đòi hỏi phải có trách nhiệm xã hội và trách nhiệm pháp luật.

Các nhà tâm lý học đã tổng kết những mặt tốt trong quan hệ giữa bạn bè khác giới ở tuổi thanh niên gồm tám điều:

1. Đem đến cảm giác ổn định.
2. Trải qua những thời khắc vui vẻ.
3. Có được những kinh nghiệm giao lưu tốt với người khác.
4. Phát triển khả năng hiểu biết và mở rộng lòng khoan dung độ lượng.
5. Có được cơ hội nắm bắt những kỹ năng giao tiếp.
6. Có được cơ hội phê bình người khác và bị người khác phê bình.
7. Nâng cao kinh nghiệm về tình yêu trong tương lai.
8. Bồi dưỡng quan niệm đạo đức thực tế.

Quan hệ qua lại giữa các thanh thiếu niên ở tuổi này rất trong sáng. Các bậc cha mẹ nên đặc biệt tôn trọng và ủng hộ tình bạn này. Để cho con tham gia vào các hoạt động giao lưu tập thể và sự giao lưu tự nhiên giữa những người khác giới, phải dặn dò con không nên coi người khác giới là đối tượng đặc biệt đem lại cảm giác thần

bí và nhạy cảm, tạo nên tâm trạng căng thẳng và quá kích động. Cũng không hẳn việc có cảm nhận tốt và muốn tiếp xúc chuyện trò với một người khác giới là mình đã yêu người đó, hoặc cho rằng người đó có tình cảm với mình, để rồi nhầm lẫn tình bạn là tình yêu và chạy theo thứ tình yêu vô hình đó. Các bậc cha mẹ cũng không nên coi mối quan hệ khác giới ở tuổi thanh niên là “yêu sớm”, là “nhu cầu không đúng” hoặc là “một vấn đề chi phối không tốt với con mình” rồi tìm cách ngăn cấm, tháo gỡ. Các bậc cha mẹ cần dạy con nên có một thái độ bình thường khi tiếp xúc với các bạn khác giới, khống chế sự rung động giới tính, bồi dưỡng nhân cách lành mạnh, có quan niệm đúng đắn về giới tính và phê phán trào lưu tư tưởng “giải phóng tình dục”. Có người cho rằng con trai không bị thiệt, thực chất đây là vấn đề nhân phẩm, người con trai một khi buông thả mình thì không chỉ đem đến tai họa cho người con gái mà còn khiến cho mình càng ngày càng cảm thấy tội lỗi.

Nên quan hệ như thế nào giữa những người khác giới? Cha mẹ nên dạy bảo con mình: Trong khi giao lưu với người khác giới không nên quá câu nệ, cũng không nên tùy tiện; không nên quá lạnh lùng, cũng không nên thân mật; không thể khoe khoang cũng không cần phải nghiêm túc quá; lời nói đoan trang, cử chỉ đúng mực; thái độ

phải thận trọng vững vàng, không nói thô tục trước người khác giới để tránh tạo cho đối phương cảm giác khinh nhòn, không nghiêm túc, không đúng đắn. Bốn điều sau đây có thể giúp các bậc cha mẹ hướng dẫn cho con biết cách giao tiếp với bạn khác giới:

(1) Cùng chia sẻ với nhau về học tập, tôn trọng, giúp đỡ nhau để bổ sung những điểm thiếu sót về thể năng, tính cách do sự khác nhau về giới tính đem lại.

(2) Thẳng thắn vô tư, khoan dung bình đẳng, đối xử chân thành.

(3) Giữ gìn hình thức và không nêu tiếp xúc quá rộng, chú ý khoảng cách khi giao tiếp, hạn chế tiếp xúc một mình với bạn khác giới, không nêu đòi hỏi điều gì khác lạ, không hẹn hò gặp gỡ một mình.

(4) Chú ý không chế những rung động giới tính của bản thân để tránh những sai lầm này sinh do mơ hồ. Trân trọng sự trong trắng của nhau, đối xử một cách có lý trí và có khoảng cách đối với những cảm tình quá mức, thậm chí dám nói “không” với những “cám dỗ tình dục”.

Con cái đang lớn lên từng ngày, ý thức về tuổi dậy thì sớm muộn cũng sẽ nảy sinh. Ngay từ lúc này cha mẹ hãy hướng dẫn cho con những kiến thức khoa học về tâm sinh lý.

CÓ THÁI ĐỘ ĐÚNG Đắn VỚI “TÌNH YÊU SỚM” CỦA TRẺ

Đây là tâm sự của một cô bé học Trung học:

Vào năm học lớp mười một, có một bạn trai đến ngồi cùng bàn với tôi. Không biết vì sao mà tôi không dám nhìn bạn ấy, cứ nhìn thấy bạn ấy mặt tôi lại đỏ bừng. Tuy hai đứa ngồi cùng bàn nhưng rất ít khi nói chuyện với nhau, mỗi khi nói chuyện tôi lại thấy tinh thần phấn chấn. Nhà bạn ấy ngay phía trước nhà tôi, nhưng chúng tôi không bao giờ về cùng nhau và nếu gặp mặt nhau ở ngoài cũng không chào. Nhưng tôi lại thấy thích bạn ấy, lúc nào cũng nghĩ đến bạn ấy, và luôn muốn biết bạn ấy đang làm gì, nghĩ gì, muốn gì. Cứ như vậy, lòng tôi thấy bất an, học tập bắt đầu giảm sút. Tôi đã cố kìm néo tình cảm đó cho đến khi tốt nghiệp Trung học phổ thông.

Tình yêu sớm vẫn là tình yêu, không thể hiểu khác được. Thứ tình cảm đó không bị ảnh hưởng bởi bất cứ một thiên kiến lễ giáo phong tục nào, rất chân thực, rất trong sáng, có lúc rất mãnh liệt. Đó là điều chúng ta cần phải nhận thức đúng đắn.

Xã hội không tán thành tình yêu sớm ở trẻ, nhưng cũng không nên chê bai phủ định tính “sớm” của tình yêu.

Tai hại thứ nhất của “yêu sớm” là không tự giác. Trẻ tuổi còn nhỏ, thiếu tri thức và kinh nghiệm,

thiếu năng lực để thích ứng với xã hội và năng lực để tổ chức một gia đình, lại chưa biết xây dựng cho mình một quan niệm về tình bạn và tình yêu. Do vậy, chỉ có thể nói tình yêu sớm là một rung động nhất thời, thậm chí không suy nghĩ đến những hành vi có liên quan đến các nhân tố xã hội.

Tai hại thứ hai của “yêu sớm” là không ổn định. Tình yêu của tuổi mới lớn nhiều cảm tính nhưng ít ý chí, rất mơ hồ, chưa có ý thức tự giác, chưa xác định được mục tiêu xây dựng gia đình thành một gia đình có tình yêu. Vì thế, tình yêu sớm là không ổn định, không chín chắn, là tình yêu chưa được định hình, khác về bản chất với tình yêu sâu sắc và giàu nội dung xã hội của người trưởng thành.

Tai hại thứ ba của “yêu sớm” là bỏ bê việc học hành. Thời kỳ từ nhi đồng đến thanh thiếu niên là thời kỳ phát triển thể lực, bồi dưỡng tri thức, nên tập trung tinh thần và sức lực cho việc học, tích lũy sức lực, bồi dưỡng bản lĩnh phục vụ xã hội. Bỏ bê học hành, sa đà vào yêu đương, kết cục tình yêu không bền, sự nghiệp chẳng thành, ôm hận suốt đời.

Cách tốt nhất đối diện với tình yêu sớm là cha mẹ nên đả thông tư tưởng cho con một cách đúng đắn:

(1) Nắm vững nguyên tắc khai thông.

Nguyên tắc đó gồm: Tôn trọng, tìm hiểu, quan tâm và hướng dẫn. Tức là tôn trọng nhân cách của trẻ; tìm hiểu những tình cảm trong sáng và đẹp đẽ của con; quan tâm đến những suy nghĩ, học tập và cuộc sống của con; dẫn dắt con trở lại với tập thể, hạn chế tiếp xúc riêng với bạn khác giới.

(2) Nắm vững nội dung khai thông.

Nội dung khai thông là dạy cho con cách dùng ý chí để chế ngự tình cảm. Nếu trong lòng có mầm mống của tình yêu thì nên giữ chúng ở tận đáy lòng, đợi đến lúc trưởng thành có đủ sự chín chắn thì hãy vun trồng cho mầm mống đó phát triển.

(3) Nắm vững phương pháp khai thông.

Phương pháp khai thông tối kỵ việc thô bạo. Có một số cha mẹ coi việc con mình có tình cảm yêu đương như tai họa, cho rằng yêu sớm là tư tưởng và ý thức có vấn đề, là do tác phong sinh hoạt có vấn đề, là đã có biến đổi xấu. Do đó đã đánh mắng, ép con nói ra, khiến chúng trở nên ngang ngạnh, cuối cùng tạo nên sự không hòa thuận giữa cha mẹ và con cái, đẩy con trẻ hướng tâm chí về người chúng yêu.

Đối với kiểu khai thông này, có người đã khái quát một cách hình tượng thành ba tình huống:

* “Nhảy ra”. Dùng lý trí chiến thắng tình cảm, thoát khỏi những buồn phiền về tình yêu sớm.

* “Đóng băng”. Coi trọng tương lai phía trước nên đã đóng băng tình cảm yêu sớm.

* “Cách xa”. Sau khi trở lại với tập thể, tuyệt đối không tiếp xúc riêng với người mình yêu.

Việc dạy con, điều cần thiết là cha mẹ nên dùu dắt con chứ không phải là áp đặt. Đối với tình yêu sớm của con nên vừa khai thông vừa dẫn dắt.

LÀM GÌ VỚI TRẺ HAY TRANH CÃI ĐÁNH NHAU?

Thái và Tiêu đều tròn bảy tuổi, học cùng lớp. Theo phản ánh của giáo viên, hai bạn nhỏ này đều là những học sinh có cá tính mạnh, không chịu nghe lời, không chịu ngồi yên. Thái tuy nhỏ bé nhưng rất bướng bỉnh; Tiêu có phần lớn hơn một chút, nhưng cũng không vừa. Bình thường hai bạn nhỏ này chơi với nhau rất thân mật. Khi chúng chơi với nhau mặc dù có những cãi lộn nho nhỏ, nhưng giáo viên đã ngăn chặn kịp thời.

Một hôm, sau khi tan học có rất nhiều bạn nhỏ muốn chơi cùng nhau trong trường, cha mẹ đến đón con chỉ biết đợi ở bên ngoài. Lúc đó, đột nhiên có tiếng cãi lộn àm ī vọng ra từ cầu trượt, đó chính là tiếng của Thái và Tiêu.

“Tôi muốn trượt trước”.

“Phải để tôi trượt trước”.

Chỉ thấy chúng vừa gào thét vừa xô đẩy nhau, không ai nhường ai. Thái tuy bé nhỏ nhưng rất

khỏe, lao vào đẩy Tiêu sang một bên và trượt trước. Tiêu thản nhiên không chịu thua, trượt xuống ngay sau Thái, và khi Thái chưa kịp đứng dậy Tiêu đã chạy luôn ra trước và làm cho Thái bị ngã. Thái liền xông đến chõ Tiêu. Do đó, hai đứa lao vào đánh nhau.

Mẹ của Thái thấy con mình bị ức hiếp, trong lòng tức giận, kéo Tiêu ra, nói hăng học: “Mày là đồ vô giáo dục! Không những đẩy ngã mà còn đánh người ta. Thật là!”.

Tiêu thấy mẹ Thái mắng mỏ giận dữ, liền cãi lại: “Thái đẩy cháu trước”.

“Thằng này, mới tí tuổi đâu đã đánh người lại còn cãi. Như thế mà được à?”. Mẹ của Thái nói.

Mẹ của Tiêu thấy con mình bị mẹ Thái quở trách, trong lòng rất khó chịu, tức tối xông vào mắng mẹ của Thái: “Cô là người lớn sao không bằng đứa trẻ vậy, mắng nó như thế à!”.

“Mắt cô để ở đâu mà không thấy con mình đánh con người ta hả?”. Mẹ của Thái lườm lạnh lùng.

“Thế thì sao? Sợ bị người ta ức hiếp thì không dám để con mình ra khỏi cửa hả! Đúng là mất tư cách”. Mẹ của Tiêu cũng không vừa.

Như vậy, chỉ vì sự cãi lộn nho nhỏ của hai đứa trẻ mà hai người lớn cãi nhau, cuối cùng hai bên xô đẩy nhau, hai đứa trẻ đứng ngoài không biết phải làm như thế nào. May mà có mấy giáo viên đến kịp thời mới dàn hòa trở lại. Khi hai bà mẹ

còn đang tranh cãi với nhau thì hai đứa trẻ lại ra cầu trượt, lại cười đùa vui vẻ.

Cha mẹ nên làm cách nào để dạy trẻ biết cách xử lý đúng đắn khi chúng hay tranh cãi và đánh nhau? Kinh nghiệm như sau:

(1) Dạy con có tâm lý tự vệ đúng đắn.

Tâm lý trẻ sau khi bị ức hiếp rất khó chịu, (muốn tìm cách đòi lại công bằng nên đã dùng hành động. Đây là một kiểu tâm lý tự vệ của trẻ, các bậc cha mẹ nên dạy con ý thức tự bảo vệ mình, nhưng phải dạy trẻ không được đánh người, càng không nên chủ động công kích người khác. Về việc này, mẹ của Thái đã phạm sai lầm. Sau khi bà thấy con mình bị ức hiếp, đã không dàn hòa mà còn trách mắng con người khác. Nếu xảy ra tình huống như vậy, có thể kéo con mình ra, hỏi xem nó cảm nhận thế nào và thay con nói lên cảm nhận đó, để cho con hiểu rõ cha mẹ biết cảm nhận của chúng. Sau đó, phải dạy con một cách đúng đắn, ví dụ bạn có thể nói rằng: “Bạn ấy đẩy con, con rất đau, nếu con đánh bạn như thế, bạn ấy có đau như con không?”. Con sẽ tìm thấy sự cân bằng, và sau khi quên chuyện đó một cách nhanh chóng sẽ vui vẻ chơi đùa với nhau trở lại.

(2) Giảng giải cho con hiểu được sai lầm của mình và học cách xin lỗi.

Là người mẹ, mẹ của Tiêu cần dạy cho con biết dù người nào đẩy bạn trước cũng đều là sai, đánh

người là không đúng. Dù đó là vô ý thì cũng nên đưa con đến xin lỗi bạn trước. Có thể nói với trẻ như thế này: “Mẹ biết con không phải là người gây sự, nhưng sau đó con lại đẩy bạn là không đúng. Hãy đi xin lỗi bạn, được không? Làm bạn tốt với nhau không phải tốt hơn sao?”. Trẻ có thể sẽ tiếp thu ý kiến của bạn.

(3) Giữ trạng thái bình thường khi xử lý những xung đột giữa trẻ.

Trẻ rất dễ có những xung đột, nhưng những xung đột đó không có gì to tát, cha mẹ không nên để ý quá. Nếu tình hình không nghiêm trọng thì tốt nhất cha mẹ không nên xen vào. Không biết chừng lại giúp ích cho tình bạn của con trẻ, giúp cho trẻ hiểu nhau hơn, từ đó trở thành những người bạn tốt của nhau. Nếu vấn đề tương đối nghiêm trọng thì người lớn cũng chỉ nên dùng phương pháp khuyên giải, không nên đổ thêm dầu vào lửa, càng làm mâu thuẫn sâu thêm. Tốt nhất nên đưa con mình ra chỗ khác, an ủi và dạy dỗ con biết bình tĩnh ôn hòa.

(4) Không dung túng và áp đặt.

Trong quá trình xử lý mâu thuẫn giữa hai đứa trẻ cha mẹ cần chú ý đến phương pháp, không nên quá thiên vị cũng không nên quá nghiêm khắc. Bởi nếu thiên vị thì chính bạn đang tiếp tay cho con mình, giúp tính công kích của trẻ lớn hơn, khiến cho chúng dần có thói quen ăn hiếp bạn yếu

hơn. Nhưng nếu quá nghiêm khắc với con thì hiệu quả đạt được không tốt lắm. Bởi vì trẻ cũng có cảm nhận của riêng chúng, nếu cảm nhận đó không được giải tỏa thì rất dễ tạo tâm lý ngược lại, như thế không chỉ làm tổn thương đến lòng tự trọng của chúng mà còn khiến chúng không có ý thức tự bảo vệ, từ đó trẻ trở nên yếu đuối, nhu nhược đồng thời bị tổn thương nhân cách, không biết phải xử lý thế nào khi gặp sự cố. Cho nên, các bậc cha mẹ cần chú ý đến mức độ phù hợp để giúp trẻ có được cả tâm lý và sinh lý khỏe mạnh.

Giữa những đứa trẻ rất dễ nảy sinh xung đột và mâu thuẫn, khi đó việc cần thiết nhất cha mẹ nên dạy con là giảng giải lý lẽ cho trẻ chứ tuyệt đối không dung túng, bao biện.

CÂN NGĂN CHẶN THÁI ĐỘ CHỐNG ĐỐI GIÁO VIÊN CỦA TRẺ

Một giáo viên kể lại việc đã từng chứng kiến: “Một hôm, tôi và hai em học sinh khác cùng đi từ trên tầng trên xuống, nhưng khi đến cửa đột nhiên hai cô bé dừng lại, tôi thấy chúng nhìn nhau giây lát rồi nói với tôi: “Cô đi trước đi, chúng em còn có chút việc”. Chưa nói dứt câu chúng đã lao đầu chạy, thế là công tôi chờ hai em bị tiêu tan. Khi định thần lại, tôi thấy cô giáo chủ nhiệm của chúng đang bước vào lớp. Hóa ra chúng sợ cô giáo chủ nhiệm của mình”.

Có thể nhận ra sự sơ hãi trên khuôn mặt hai em học sinh này, thực chất đó là một kiểu thái độ chống đối vô hình, do các em là học sinh nữ nên không biểu hiện trực tiếp ra. Trong quá trình tiếp xúc giữa giáo viên và học sinh, chúng ta có cảm giác giáo viên ngày nay mệt mỏi với học sinh của mình, cho rằng học sinh bây giờ không tôn trọng giáo viên, gấp mặt không chào hỏi, có khi còn xô đẩy cô giáo. Có trường hợp thậm chí học sinh còn cãi láo với giáo viên.

Như vậy làm thế nào để ngăn chặn thái độ chống đối của học sinh đối với giáo viên? Một số kinh nghiệm quý báu giúp các bậc cha mẹ giải quyết vấn đề này như sau:

(1) Tôn trọng con, giúp con bày tỏ sự nhinn nhận của chúng đối với nhà trường và giáo viên.

Sau khi con có thái độ chống đối lại giáo viên, việc đầu tiên cha mẹ nên nói chuyện với con bằng thái độ ôn hòa, không nên tạo áp lực, nên để cho con được thoải mái tự mình bộc bạch những bất mãn đối với giáo viên. Việc bộc lộ này có thể tạo tâm lý cân bằng. Cha mẹ thực sự chăm chú nghe con nói, con sẽ cảm thấy tâm sự của mình được tôn trọng, không che giấu nguyên nhân dẫn đến việc con có thái độ chống đối giáo viên. Cha mẹ đợi sau khi tâm lý con ổn định trở lại hãy phân tích rõ ràng lợi hại của vấn đề, nhìn nhận một cách khách quan thái độ của con.

Nếu nguyên nhân chủ yếu của sự việc thuộc về con mình thì nên tận dụng hợp lý tâm lý hiếu thắng của con để khuyên nhủ và giúp con nhận ra sai lầm, nâng cao khả năng nhận thức khuyết điểm của con.

(2) Giúp con học cách đồng tình, suy nghĩ một vấn đề theo góc độ của giáo viên.

Cha mẹ nên tối kỵ việc vùi dập thái độ chống đối của con, buộc trẻ phải phục tùng giáo viên vô điều kiện, như thế càng làm tăng thêm sự phản kháng của trẻ. Có lúc các bậc cha mẹ chỉ biết nhìn nhận vấn đề từ góc độ của con, quá yêu quý trẻ, thậm chí vào hùa với trẻ chỉ trích lại giáo viên, hơn thế có người còn đến trường cãi nhau với cô giáo, kết quả càng làm cho vấn đề phức tạp hơn. Nhận thức của trẻ có lúc mang tính phiến diện, rất dễ coi mình là trung tâm, chỉ xem xét vấn đề theo cảm nhận của mình. Điều này cha mẹ nên học cách dạy cho con có suy nghĩ đồng cảm, có lúc cũng nên thay đổi suy nghĩ, cùng con xem xét lại vấn đề từ góc độ của giáo viên, khi cần còn có thể tạo ra tình huống để cảm nhận tâm sự và điều khó xử của giáo viên, giúp con học cách lượng thứ bao dung và biết suy nghĩ vì người khác. Như vậy, cha mẹ có thể cải thiện mối quan hệ giữa con mình với giáo viên, dần xóa bỏ thái độ chống đối giáo viên của con. Đồng thời với việc dạy con học cách tôn

trọng giáo viên còn là cách động viên con có cách nghĩ, khéo léo đặt vấn đề, dạy con phương pháp và kỹ năng nêu ý kiến.

(3) Hãy hợp tác với giáo viên và nhà trường, tích cực phối hợp với giáo viên để dạy con tốt.

Có một số trẻ có những biểu hiện ở trường hoàn toàn khác với ở nhà. Ở nhà, trẻ rất cần cù chịu khó, hiểu biết và nghe lời, là một đứa trẻ ngoan; nhưng đến trường thái độ của trẻ lại khác hẳn, không thích học, biểu hiện thô tục, thường bị giáo viên phê bình, thường đối đầu với giáo viên. Sự khác nhau giữa phương thức giáo dục của gia đình và nhà trường đã dẫn đến kiểu biểu hiện tính cách trái ngược như vậy. Lúc này, cha mẹ nên chủ động giữ không khí vui vẻ phối hợp với giáo viên, cung cấp cho giáo viên một số biểu hiện ở nhà của con để giáo viên có thể hiểu được mặt sau hành vi của trẻ, có sự bình xét toàn diện về những hành vi này. Cha mẹ cùng với giáo viên phân tích sự khác nhau giữa hai phương thức giáo dục, tìm ra những quan điểm khác nhau và giữ gìn những ý kiến khác nhau, giúp trẻ tiếp cận với một quan điểm giáo dục đúng đắn không nên để trẻ quá tự do, tùy tiện.

Cha mẹ không nên cố vũ hành vi không tốt của con mà nên dạy bảo, tìm hiểu thái độ tâm lý chống đối giáo viên của con, từ đó

phối hợp với giáo viên có phương pháp phù hợp để ngăn chặn hành vi chống đối.

DẠY TRẺ BIẾT KÍNH TRỌNG THẦY, CÔ GIÁO

Giáo viên là người thầy trên đường đời của con. Mỗi người trong suốt quá trình học tập từ Tiểu học lên Trung học thậm chí lên Đại học đều không thể thiếu sự giúp đỡ và dạy dỗ của thầy, cô giáo. Nếu con cái làm tốt mối quan hệ với giáo viên, chủ động tiếp xúc với giáo viên thì rất tốt cho quá trình học tập và sự trưởng thành của chúng. Như vậy, cha mẹ nên làm thế nào để giúp con có mối quan hệ tốt với giáo viên? Kinh nghiệm như sau:

(1) Dạy con tôn kính giáo viên.

Có thể nói: “Giáo viên là người thầy dẫn dắt tinh thần, tài năng và tri thức để dạy dỗ học sinh. Sự trưởng thành và mỗi bước tiến bộ của học sinh đều ngưng tụ mồ hôi và tâm huyết của giáo viên. Đặc biệt đối với những trẻ em khiêm khuyết trong những trường đặc biệt, mỗi tư thế, tiếng nói phát ra đều có công lao tâm huyết của giáo viên. Cho nên, trẻ em cần tôn kính, yêu thương những giáo viên của mình”.

Tôn sư trọng đạo đã trở thành đạo đức cao đẹp mang tính truyền thống của dân tộc, cũng là truyền thống quý báu trong văn hóa giáo dục.

Tôn thầy, kính thầy, yêu quý thầy, là học sinh càng nên tôn trọng thầy, cô giáo của mình. Lênbậc Trung học không quên thầy, cô giáo dạy Tiểu học, đến Đại học cũng không quên thầy, cô giáo dạy Trung học, đặc biệt là không quên những thầy, cô giáo đã dấn dắt mình từ thuở ấu thơ và bậc Tiểu học. Đó là phẩm chất đạo đức cơ bản cần có của mỗi học sinh.

Tôn kính giáo viên nên biểu hiện trong cuộc sống hàng ngày, gặp thầy, cô giáo nên chủ động chào, chủ động hỏi, phải lễ phép. Tôn trọng lao động của giáo viên, nên thành khẩn và khiêm tốn khi nghe thầy cô giảng giải, giành những thành tích tốt nhất và sự phát triển toàn diện bao đáp lại công lao khó nhọc của thầy cô.

(2) Dạy con tiếp xúc với giáo viên bằng một thái độ chủ động, nhiệt tình, thành khẩn.

Một giáo viên luôn phải đối diện với rất nhiều học sinh, nên không thể quan tâm chu đáo tới tất cả học sinh của mình, không thể quan sát đến nhu cầu cần kết hợp giữa giáo viên và mỗi học sinh. Nếu mỗi học sinh chủ động thổ lộ những tâm sự giấu tận đáy lòng, có khó khăn nhờ thầy cô giúp đỡ, có gì không hiểu nhờ thầy cô giảng giải, chủ động bàn luận với thầy cô về mọi vấn đề của mình... Làm như vậy sẽ giành được sự giúp đỡ, hiểu biết và tín nhiệm của giáo viên. Phải nhớ, dù thế nào học sinh cũng nên tranh thủ cơ

hội chủ động trò chuyện bàn luận với giáo viên. Như thế học sinh mới có thể trở thành người trò tốt của giáo viên, mới có thể mau tiến bộ, mau trưởng thành.

(3) Dạy con có thái độ đúng đắn khi tiếp thu những ý kiến của thầy cô giáo.

Hiện nay, một số học sinh luôn có ác cảm với sự phê bình của thầy, cô giáo, thậm chí còn có tâm lý chống đối. Chúng cho rằng thầy, cô giáo quản chúng quá nghiêm, thái độ hà khắc, cảm thấy mất tự do ở trường. Nghiêm khắc chính là biểu hiện sự yêu quý của thầy, cô giáo đối với học trò. Ít có giáo viên nào không yêu quý học trò, không mong học trò của mình thành công. Trên cơ sở tôn trọng, yêu thương bảo vệ học trò, thầy, cô giáo thông qua những cách thức nghiêm khắc bồi dưỡng cho các em tinh thần học tập tốt để bắt kịp các kiến thức khoa học. Bồi dưỡng cho trẻ phẩm chất đạo đức tốt và thói quen hành động văn minh, đó là việc cần thiết để bồi dưỡng nhân tài. Không nghiêm, làm sao học sinh có thể học hành cẩn trọng? Không nghiêm sao có thể thành tài? Danh họa Leonardo da Vinci học vẽ trứng từ một người thầy nghiêm khắc, cuối cùng đã trở thành một họa sĩ nổi tiếng. Chúng ta nên dạy con hiểu được nỗi khổ tâm khi học trò chưa ngoan của thầy, cô giáo, xử sự đúng đắn với những phê bình của thầy cô, thành khẩn tiếp thu những yêu

cầu nghiêm khắc và dạy bảo của thầy cô, từ đó tạo quan hệ thầy trò tốt đẹp.

(4) Dạy con nhận thức và xử sự đúng đắn với giáo viên khi bị giáo viên trách mắng nhầm.

Trong cuộc sống, thường xảy ra tình huống bị người khác hiểu nhầm hoặc trách nhầm, khi đó trẻ em cảm thấy rất tủi thân và tức giận. Trẻ em sợ giáo viên trách nhầm mình, vì cho rằng việc đó sẽ ảnh hưởng đến kết quả học tập và sự tiến bộ của mình, tâm lý này có thể hiểu được. Nhưng một khi tình huống này phát sinh thật, cha mẹ nên xử sự như thế nào? Điều đó đòi hỏi các bậc cha mẹ phải có sự dạy dỗ đúng đắn.

Trong cuộc đời, bất cứ người nào cũng có thể phạm sai lầm này hoặc sai lầm khác. Giáo viên cũng khó tránh khỏi có lúc như vậy. Lúc đó, học sinh nên xử sự đúng đắn, đừng vì giáo viên trách nhầm mình mà sinh ra tâm lý tức giận, để đến nỗi giáo viên có cái nhìn không thiện chí, càng không nên có thái độ tiêu cực chống lại giáo viên. Có khi, giáo viên do không hiểu hết tình hình mà phê bình thiếu thực tế đối với học sinh. Nhưng mong muốn học sinh mình dạy được tiến bộ, có ích là điểm xuất phát và mong muốn chung của các giáo viên. Mong muốn của giáo viên là không để học sinh của mình trượt dốc với tâm lý và hành động không tốt. Một khi giáo viên trách nhầm học sinh thì học sinh không nên có thái độ

đối đầu và kháng cự, đầu óc nêん bình tĩnh, cố gắng kìm chế bản thân, không tạo xung đột. Học sinh nêん căn cứ vào hoàn cảnh và điều kiện lúc đó để giải thích rõ ràng, nếu nhất thời không giải thích rõ được thì tạm để đó, đợi thời cơ thích hợp giải thích lại, cũng có thể nhờ bạn bè hoặc cán bộ lớp thay mình giải thích. Như vậy, thông qua phương pháp hòa giải để làm rõ sự nhầm lẫn giữa hai bên, rút ngắn khoảng cách tâm lý, lấy lại ấn tượng tốt của giáo viên đối với học sinh, quan hệ thầy trò có thể sẽ gắn bó hơn. Cuối cùng, khi tiếp xúc với giáo viên, học sinh nêن có thái độ chủ động và thành khẩn.

Đương nhiên để xây dựng một mối quan hệ tốt đẹp giữa giáo viên và học sinh đòi hỏi phải có sự cố gắng của cả hai bên. Từ phía các bậc cha mẹ, nêen dạy con mở cánh cửa tâm hồn, dựa vào sự tôn trọng, nhiệt tình, tìm hiểu, chân thành hài hòa để tạo cầu nối với giáo viên.

Con bạn vốn đã có quan hệ tốt với giáo viên, bạn nêen giúp con duy trì tốt mối quan hệ đó. Nếu mối quan hệ đó tồi tệ thì giáo viên sẽ coi học sinh là “bỏ đi”, còn học sinh coi giáo viên là “người thầy không thể kính trọng”. Những điều dưới đây có thể giúp con cải thiện mối quan hệ đó.

(1) Lắng nghe thầy cô giáo.

Mỗi người trong quá trình học tập của mình dường như đã từng chịu sự “mắng mỏ” của giáo

viên. Khi đó các em không nên cãi lại giáo viên. Các em có thể để trong lòng, đợi đến khi giáo viên bình tĩnh, lựa lúc thích hợp nói cho giáo viên biết. Ví như, khi giáo viên trở về văn phòng, các em có thể từ từ đi theo, sau đó rót một chén trà nóng, khi giáo viên uống trà các em đem suy nghĩ của mình từ từ trình bày, chắc chắn giáo viên không thể không nghe. Nếu các em tôn trọng thầy cô giáo, thì lời nói của thầy cô chắc chắn sẽ “hòa nhã nhẹ nhàng, trân trọng, tình cảm”, như vậy chẳng tốt hay sao.

(2) Hỏi han ân cần.

Khi gặp giáo viên các em không nên lạnh lùng. Khát vọng của giáo viên là hợp tác và giao lưu với học sinh. Nếu học sinh tiến bộ, quan tâm đến giáo viên, thì thầy cô giáo át sẽ vô cùng cảm động. Ví như, thầy giáo dạy môn toán mà em thích nhất không may bị bệnh, em hãy mua một bó hoa tươi đến bệnh viện thăm thầy. Trong khi trò chuyện với thầy, em hãy bày tỏ những vấn đề mình gặp trong học tập.

(3) Tìm hiểu thực tế.

Cách này giúp các em từ bỏ những ảo tưởng. Cả ngày mơ mộng, chẳng những khiến các em không yên tâm học tập, những suy nghĩ xa lạ còn làm cho giáo viên có những ác cảm, dội cho các em gáo nước lạnh. Tìm hiểu thực tế, chịu khó nghe sự khuyên nhủ của giáo viên có thể giúp các em xác

định được phương hướng phát triển phù hợp với mình, có thể thẳng đường đến với thành công, không phải đi vòng.

(4) Thái độ đàng hoàng.

Nếu các em đáp lại công sức của thầy cô giáo với một thái độ tốt thì các em sẽ thấy bài giảng của thầy cô rất lý thú. Nhưng nếu các em giả vờ diễn kịch thì dù chỉ cười nhêch mép cũng như là chế giễu, như thế các em sẽ bị phê bình.

Sau khi các em gây dựng được mối quan hệ tốt với giáo viên, giáo viên sẽ nhiệt tình dạy bảo các em sâu sắc hơn, từ đó giúp các em đạt được nhiều thành tích trong học tập.

Chỉ khi tôn trọng người dạy bảo mình, con bạn mới có thể hợp tác tốt với cha mẹ và giáo viên. Hãy giúp con hiểu được sự tôn trọng là như thế nào để trẻ tự tin vững bước trên đường đời, hướng tới tương lai.

GIÚP TRẺ KHẮC PHỤC CHÚNG “THU MÌNH”

Linh sống trong gia đình có điều kiện kinh tế khá giả, được cha mẹ và ông bà rất mực yêu thương, quan tâm rất chu đáo, không để cho em phải chịu bất cứ sự thiếu thốn và tổn thương nào. Cũng vì thế họ không bao giờ cho em ra ngoài một mình, họ nói với em ở ngoài có nhiều người xấu, giống như thú dữ hung tợn và dữ dằn, không thể

lường trước chuyện gì sẽ xảy ra. Do đó, Linh lớn lên cùng với tâm lý nhút nhát, thu mình, không dám một mình ra phố. Lê tám tuổi vẫn không dám tiếp xúc với trẻ em hàng xóm, ngay cả động vật trong nhà cũng không dám gần, sợ lang sói nhảy ra từ bụi cây cắn, nên có việc gì đều dựa vào cha mẹ, ông bà.

Hiện tượng như Linh trong tâm lý học gọi là bệnh “thu mình” của trẻ.

Một đứa trẻ thông thường sống trong một hoàn cảnh đặc biệt nào đó có thể xuất hiện những hành vi thu mình. Nếu đột nhiên ở trong hoàn cảnh lạ, người thân lìa xa hoặc mất đi, gặp chuyện kinh khủng,... đều có thể khiến cho một em bé hoạt bát xuất hiện hành vi kém năng động, thờ thẫn hoặc thu mình. Đó là phản ứng tâm sinh lý rất bình thường của trẻ. Sau một thời gian điều chỉnh, trẻ sẽ dần thích nghi và trở lại tâm lý bình thường.

Nhưng trẻ mắc chứng “thu mình” thì không phải như vậy, chúng rất khó thích nghi được với môi trường mới. Trong tình huống không có nguyên nhân gì đặc biệt, chúng vẫn tỏ ra rất đơn độc, thu mình, nhút nhát, sợ hãi, không muốn chuyển sang một hoàn cảnh mới, thậm chí như đi chơi công viên, đến sở thú, xem phim hay theo cha mẹ đến thăm người thân cũng không muốn đi. Cũng vì vậy mà trẻ không chủ động tiếp xúc với

các trẻ em khác, luôn luôn đơn độc, ít bạn, trầm mặc ít nói, chỉ muốn chơi một mình trong nhà, cũng không muốn tham gia vui chơi cùng bọn trẻ khác. Ngay cả trong nhà mình, nếu có khách, người mắc chứng thu mình cũng thường tìm cách lẩn trốn, không muốn gặp người lạ.

Vậy làm thế nào để phân biệt hành vi thu mình thông thường và chứng bệnh “thu mình” ở trẻ em? Cố nhiên, chúng ta có thể phân tích tính chất thu mình của chúng, tức là xem có thể giải thích hợp lý được không, nhưng yêu cầu đúng đắn nhất là xem có thể làm chứng bệnh mất đi theo thời gian được không. Nếu với sự thay đổi của hoàn cảnh và theo dòng chảy của thời gian, trẻ có thể nhanh chóng thích nghi với hoàn cảnh mới thì đó chỉ là biểu hiện của những hành vi thu mình thông thường. Nếu bệnh tình trầm trọng hơn thì đó chính là biểu hiện của chứng “thu mình”.

Cứ theo kết quả nghiên cứu và báo cáo lâm sàng của bệnh viện, chứng bệnh “thu mình” xuất hiện thường ở độ tuổi từ 5-7 tuổi.

Các chuyên gia cho rằng nguyên nhân gây ra chứng bệnh này có liên quan đến tố chất của trẻ, thái độ của cha mẹ và hoàn cảnh gia đình.

Xét về thái độ của cha mẹ và hoàn cảnh gia đình, những trẻ em được gia đình quan tâm quá chu đáo luôn có tính dựa dẫm phụ thuộc cao, không rời

cha mẹ một bước, chỉ cần cha mẹ không ở bên cạnh là cảm thấy mất an toàn. Những đứa trẻ này luôn luôn lẩn tránh, cho rằng chỉ cha mẹ mới là tổ ấm an toàn. Ngoài ra, nếu cha mẹ có những hành vi không tốt, gia đình không hòa thuận và có nhiều chuyện xảy ra ngoài ý muốn cũng tạo thành nguyên nhân của chứng bệnh “thu mình” ở trẻ em.

Về tố chất của trẻ, chủ yếu do những khiếm khuyết trong tính cách như phiền muộn, nhút nhát, ngượng ngùng, tự ti, cô lập...

Để chữa trị chứng bệnh này, cha mẹ nên cùng với con tiến hành điều trị tâm lý. Cần chú ý một số điểm sau:

(1) Tìm nguyên nhân khiến trẻ mắc chứng bệnh này để có cách điều trị. Nếu do sự giáo dục của cha mẹ không đúng đắn thì nên thay đổi phương pháp giáo dục. Nếu do trẻ từng chịu những kích động mạnh thì nên an ủi và khai tâm cho trẻ. Hoàn cảnh gia đình và thái độ của cha mẹ rất có lợi cho sự phát triển về thân thể và tinh thần của trẻ.

(2) Động viên trẻ tham gia vào các hoạt động tập thể, giải trí cùng với các bạn để khắc phục cảm giác cô đơn, thích ứng với hoàn cảnh bên ngoài, tham gia vào các mối quan hệ với mọi người.

(3) Tăng cường luyện tập thể dục, đồng thời với việc rèn luyện thân thể nên rèn luyện ý chí, có tám lòng độ lượng, bồi dưỡng tinh thần lạc quan.

(4) Đối với những trẻ thu mình một cách ngoan cố, cha mẹ cần sử dụng hợp lý những thuốc đặc trị theo chỉ dẫn của bác sĩ.

Sự yêu chiều và quan tâm quá mức của cha mẹ có thể ảnh hưởng đến tính cách phát triển không bình thường của con mình. Phương pháp duy nhất đúng là để con tiếp xúc với tập thể và tăng cường giao lưu với mọi người.

ĐIỀU TRỊ CHỨNG BỆNH SỢ GIAO TIẾP CỦA TRẺ

Một người mẹ nói: Con tôi đã lên lớp bốn, nhưng khi đứng trên sân khấu nói thì nó luôn đỏ mặt. Vốn dĩ nó đã nhút nhát, lúc thường cũng không giao lưu với bạn bè, gặp lúc trong nhà có khách, nó trốn tiệt ở trong phòng nhất định không ra chứ đừng nói là ra tiếp khách.

Một người mẹ khác nói: Ở lớp con gái tôi không chủ động nói chuyện với bạn bè, cũng không chơi với bạn. Khi ở trên lớp, nó không dám giơ tay phát biểu; thầy giáo hỏi thì cứ lúng búng, giữa giờ một người bạn đứng nép ở trước bàn học nó cũng không nói một lời nào, hoàn toàn xa lạ với các bạn,... Bố nó thường xuyên phải đi công tác nên rất ít khi chú ý đến nó, tôi thì bị bệnh đã lâu nên khiến nó rất ít cơ hội đi chơi với

bạn bè, cứ thui thủi ở nhà một mình. Nó sợ người lạ, xấu hổ, nấp một bên không dám nói.

Đây là căn bệnh sợ giao tiếp của trẻ. Người sợ giao tiếp khi đối diện với người khác thì cảm thấy căng thẳng, hồi hộp, tim cứ đập loạn lên, hụt hơi, có những lúc mặt đỏ, toát mồ hôi, nói không nên lời, vẻ mặt căng thẳng, không tự nhiên. Người sợ giao tiếp luôn sợ gặp, sợ nói chuyện với những người khác, thậm chí ở trên lớp cũng không dám nhìn ngay cả cái bảng đen.

Nguyên nhân sinh ra căn bệnh sợ giao tiếp ở trẻ có rất nhiều. Có nguyên nhân trở ngại giao tiếp xã hội thuộc về khí chất, tính tình thiện thùng, nhát gan, đơn độc một mình; có nguyên nhân thuộc về sự thất bại, do có một lần nào đó từng trải qua chuyện không vui, ví dụ bị người khác chê bai sinh tự ti, vì muốn tìm sự an toàn cho mình nên không muốn giao tiếp với ai. Ngược lại, còn có một số trẻ do sự giáo dục của gia đình không đúng nên có cách sống khép kín, đặc biệt hồi còn nhỏ đã sống trong môi trường tương đối khép kín, thiếu giao tiếp với bạn bè nên không biết giao tiếp như thế nào.

Căn bệnh sợ giao tiếp xã hội của lứa tuổi nhi đồng đã mang đến cho trẻ một số vấn đề về tâm lý, khiến trẻ khó có thể ứng phó với sự giao tiếp của mọi người mà trở nên tự ti và nhút nhát. Sự tự ti và nhút nhát sẽ càng làm

tăng thêm sự sợ hãi trong giao tiếp xã hội, cứ như vậy sẽ kéo theo một vòng tuần hoàn xấu.

Vậy cha mẹ nên làm thế nào để con mình có khả năng giao tiếp bình thường?

Theo nghiên cứu, trong nhiều yếu tố sinh ra sự sợ hãi giao tiếp của trẻ thì sự giáo dục không tốt của gia đình là nguyên nhân chủ yếu. Do đó, nền tảng để phòng trị căn bệnh sợ giao tiếp của lứa tuổi nhi đồng là phải tạo ra một môi trường gia đình theo hình thức mở rộng.

Đó chính là phòng tránh. Tất cả ai cũng biết, sau khi trẻ được ba tuổi thì bắt đầu muốn giao tiếp, điều này báo trước một chồi non của tâm lý muốn giao tiếp, trẻ hy vọng mãnh liệt được giao tiếp với những bạn cùng trang lứa. Lúc này, cha mẹ tranh thủ thời cơ tạo cho trẻ các hoạt động giao tiếp với mọi người và xã hội, điều này có thể giúp trẻ phòng tránh căn bệnh sợ giao tiếp.

Xét riêng về trị liệu. Đối với trẻ mắc bệnh sợ giao tiếp cha mẹ cần lưu ý:

1. Ở nhà hãy để trẻ tự làm “tham mưu”, việc của trẻ thì để tự trẻ làm.

2. Cha mẹ nên dẫn trẻ đến những chỗ mình hay giao tiếp, hướng dẫn trẻ quan sát thể nghiệm “trình tự” giao tiếp thực tế giữa những người lớn, để trẻ mất đi tâm lý “sợ giao tiếp xã hội”.

3. Trong cuộc sống hàng ngày cha mẹ nên truyền thụ cho trẻ những kỹ năng cũng như

phương pháp giao tiếp thực tế, như: Giao lưu, bàn bạc, hợp tác, chia sẻ, trao đổi,...

4. Những “liều thuốc” thích hợp có tác dụng hồi phục nhanh căn bệnh này, dưới sự chỉ dẫn của bác sĩ có thể dùng một liều lượng thuốc nhỏ để chống lại sự lo lắng sợ hãi, giúp trẻ trở lại bình thường.

Bản tính của trẻ là thích giao tiếp vui vẻ với mọi người. Nguyên nhân tạo cho trẻ căn bệnh sợ giao tiếp chính là do sai sót của cha mẹ và cách sống khép kín của gia đình.

PHẨM CHẤT ĐẠO ĐỨC

NÊN GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC CHO TRẺ NGAY TỪ KHI CÒN NHỎ

Phương Tây có một câu danh ngôn: Gieo tư tưởng thu hành vi; gieo thói quen thu phẩm cách; gieo phẩm cách thu vận mệnh. Đây là cách nói mang tính quan trọng trong việc bồi dưỡng phẩm hạnh cho trẻ.

Mọi người ai cũng biết, bồi dưỡng phẩm hạnh cho trẻ là một trong những nhiệm vụ hàng đầu của cha mẹ. Trong cuộc sống hiện tại, con mình tại sao nói dối? Con mình tại sao không hiểu quy tắc? “Tại sao nó còn nhỏ vậy mà khó quản lý thế?”... Một loạt các vấn đề khiến cha mẹ không biết nên làm thế nào, họ không tin nổi mình không giáo dục được những “quý sứ” này, càng không biết đối xử như thế nào với những hành vi mà trẻ biết là sai nhưng khó sửa.

Đối với việc bồi dưỡng và giáo dục phẩm hạnh cho trẻ, cha mẹ nên bắt đầu từ lúc trẻ chập chững tập đi, đây là thời kỳ tốt nhất đặt nền móng cho thói quen đạo đức, như: Bồi dưỡng lòng yêu thương, sự trách nhiệm, công bằng chính trực, tôn trọng người lớn tuổi, vui vẻ chia sẻ, dễ cảm

thông,... Đối với trẻ thì sự ràng buộc lớn nhất bắt nguồn từ cha mẹ, chỉ khi cha mẹ có phẩm hạnh tốt thì trẻ mới có thể trở thành người có phẩm hạnh cao thượng.

GIÚP TRẺ HÌNH THÀNH THÓI QUEN YÊU LAO ĐỘNG

Yêu lao động là bản tính tốt của trẻ, cha mẹ của cậu bé Thiên rất chú trọng việc bồi dưỡng thói quen yêu lao động cho con, mẹ Thiên nói:

Thiên thực sự rất thích lao động. Ngoài việc học còn giúp đỡ cha mẹ làm việc nhà. Dĩ nhiên do sự hạn chế về chổ ở, nó không thể chạy nhảy như những đứa trẻ nông thôn ở ngoài ruộng làm việc được. Nhưng cũng có rất nhiều việc để bồi dưỡng thói quen yêu lao động cho con, điều quan trọng là có dám để trẻ làm hay không. Lúc Thiên 3, 4 tuổi cậu đã giúp mẹ quét dọn, lúc 6, 7 tuổi biết pha trà. Thiên xách hai phích nước nóng to. Một lần không cẩn thận bị ngã, làm vỡ phích nước, chân cũng bị bỏng, lại đúng vào mùa hè, vết bỏng mưng mủ lên, chúng tôi thực sự đau lòng, nhưng nó không hề sợ, vẫn tiếp tục giúp mẹ làm việc nhà.

Trước khi Thiên là học sinh lớp bốn, lúc đó nhà chúng tôi ở tầng một, sân nhà cũng khá rộng, chúng tôi quét sạch nền xi măng rồi đổ đất lên, lúc không dạy học thì trồng hoa, trồng rau. Thiên thường cùng chúng tôi tưới nước, nhổ cỏ, thu

hoạch. Có những việc chúng tôi sợ con làm không được nên không để cho con làm, nhưng con nói là làm được, đáng vẻ chăm chỉ cần mẫn chẳng khác nào “bác nông dân nhỏ” chất phác.

Những đặc điểm từ chính bản thân trẻ là hiếu động, luôn thích tự mình động tay làm cái gì đó. Vì thế hãy để trẻ tham gia làm những việc nhỏ tuỳ theo sức của trẻ, xem ra giống như đang tiến hành một trò chơi đặc biệt hứng thú, nhưng lâu rồi có thể khiến cho trẻ hiểu được tác dụng quan trọng của lao động đối với con người, hiểu được sự khổ cực trong cuộc sống, đạt được sự rèn luyện ý chí, khiến trẻ từ nhỏ đã có tư tưởng tự lập dựa vào lao động của mình, đồng thời dần dần nâng cao được khả năng độc lập trong cuộc sống. Điều này đối với sự trưởng thành của trẻ là động lực thúc đẩy rất lớn. Chính Mạnh Tử đã nói: “Chỉ có những người trải qua rèn luyện khổ cực mới có thể gánh vác nhiệm vụ nặng nề của sự nghiệp”. Trẻ là chủ nhân tương lai của đất nước, trẻ phải yêu thích lao động, do đó cần bồi dưỡng cho trẻ từ nhỏ đã biết yêu thích lao động, cần cù làm việc.

Để bồi dưỡng cho trẻ ý thức yêu lao động có thể tiến hành ba bước sau:

Bước 1: Cần giáo dục trẻ yêu quý và tôn trọng những người lao động. Cha mẹ nên để con mình nhận thức giá trị lao động của các ngành nghề,

đồng thời cũng nên dạy trẻ từ nhỏ sớm có chí làm người lao động vinh quang.

Bước 2: Cân giáo dục trẻ biết quý trọng thành quả lao động. Cho trẻ biết những cái mình ăn, mặc, dùng, chơi đều là thành quả lao động của cha mẹ và các chú, các bác vì thế phải biết quý trọng. Cha mẹ nên yêu cầu trẻ: Ăn cơm không được rơi vãi; ý thức bật, tắt đèn; dùng nước tiết kiệm; yêu quý và giữ gìn sách vở; biết coi trọng những quần áo giày dép mình mặc và các đồ dùng trong gia đình. Phải để cho trẻ hiểu được những vật dụng, đồ dùng này là do sự lao động của rất nhiều người mới có được, không thể tuỳ tiện lãng phí.

Bước 3: Cân bồi dưỡng cho trẻ hứng thú lao động và ý thức thích lao động.

Đây không chỉ là một số kỹ năng lao động để trẻ nắm vững mà điều quan trọng là để chúng từ nhỏ đã có ý thức cần cù lao động, tiết kiệm và có quan niệm lao động là vinh quang, không lao động mà có được thì thật đáng xấu hổ.

Ngoài ra, cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ hình thành thói quen lao động từ nhỏ:

(1) Học cách tự phục vụ mình.

Phải dạy cho trẻ biết những việc của mình thì tự mình làm, dạy trẻ tự mặc và cởi quần áo, tự đi và thắt dây giày, tự trải giường gấp chăn, tự ăn cơm, tự rửa mặt rửa tay, tự thu gọn đồ chơi. Mọi việc cha mẹ nên làm trước, sau đó để trẻ luyện tập

dưới sự hướng dẫn của cha mẹ, mãi rồi trẻ cũng sẽ biết làm.

Thông thường, từ lúc 2, 3 tuổi đã có thể từ từ dạy trẻ biết làm những việc của mình. Đến lúc trẻ 5, 6 tuổi có thể tự lo liệu được những việc của cuộc sống thường nhật. Học cách biết làm những việc của mình, không chỉ bồi dưỡng quan niệm lao động mà còn bồi dưỡng khả năng sống độc lập cho trẻ, càng có thể xúc tiến sự phát triển và hình thành tính độc lập, khiến trẻ có thể sớm thoát khỏi sự ỷ lại vào người lớn để trở thành người có tính độc lập.

(2) Học làm việc nhà.

Cha mẹ có thể để con làm những việc nhà tùy theo sức của trẻ. Ví dụ: Cho trẻ xách đồ, lấy xà phòng, giày dép, ghế con,... Khi cha mẹ dọn cơm giúp bê ghế, sấp bát đũa, ăn cơm xong giúp dọn bát đũa; có thể cho trẻ cùng phụ việc quét dọn vệ sinh như quét nhà, lau bàn ghế; có thể để trẻ giúp nhặt rau, rửa rau,...

(3) Tham gia lao động công ích.

Việc để trẻ tham gia lao động công ích cũng là một biện pháp bồi dưỡng thói quen lao động cho trẻ. Cha mẹ có thể dẫn trẻ tham gia một số những hoạt động lao động công ích do khu phố tổ chức. Ví dụ, tham gia trồng cây ngày xuân, diệt bọ gậy mùa hè, nhổ cỏ mùa xuân, quét dọn đường phố,... hướng dẫn trẻ giúp đỡ những cụ già neo đơn, gia

định chính sách... để trẻ làm những việc giúp đỡ hàng xóm tuỳ theo sức của mình, như đưa báo, đổ rác, chăm sóc các bạn nhỏ.

Cha mẹ nên bồi dưỡng cho trẻ phẩm chất lao động cần cù, ý thức tiết kiệm để trẻ hình thành thói quen tiết kiệm trong sinh hoạt. Giáo dục trẻ tiết kiệm, không lãng phí nước, một hạt gạo, không lấy đồ vật làm đồ chơi, không ăn quà, không tiêu tiền bữa bãi.

Ngay từ nhỏ cha mẹ hãy giúp trẻ hình thành thói quen yêu lao động, khả năng chủ động của trẻ sẽ vượt qua các bạn cùng lứa. Đây là sự mở đầu hữu ích cho sự trưởng thành của trẻ.

DÙNG HÀNH ĐỘNG CỦA MÌNH GIÁO DỤC TÌNH YÊU LAO ĐỘNG CHO TRẺ

Một nhà văn viết sách nhi đồng của Mỹ tâm sự:

Từ khi tôi còn nhỏ, bố tôi đã là một người rất yêu lao động. Mỗi buổi sáng khi tôi và chị gái vẫn còn đang ngủ thì bố đã dậy rồi, bố làm xong hết mọi việc nhà rồi mới đi làm. Nhìn dáng vẻ tràn đầy sức lực của bố, tôi và chị tôi cũng thấy hưng thú lao động. Do đó từ khi lên 8 tuổi, tôi và chị bắt đầu giúp bố in các báo cáo vắn tắt.

Tại căn nhà nơi tôi và chị ở, gian phòng qua bao nhiêu năm nay vẫn là phòng làm việc của bố,

chúng tôi phải gấp, đóng, dán tem và gửi thư tới giáo đường, in ấn và đóng báo cáo văn tắt, nghe và nhận điện thoại gọi cho giáo đường. Chúng tôi học cách hoàn thành nhiệm vụ trước thời hạn, rồi quét dọn sạch sẽ căn phòng.

Khi 9 tuổi tôi đã giống như đa số người lớn đem hồ sơ giấy tờ cất vào tủ, thậm chí có lúc còn làm tốt hơn cả người lớn. Chúng tôi có thể nhận điện thoại, phân loại thư, chỉnh lý tài liệu, đối chiếu, photo.

Một luật sư đã dạy cho con mình biết sắp xếp sách trong thư viện sách pháp luật của ông ta như thế nào.

Một đôi vợ chồng mở tiệm giặt khô, thuê đứa con trai của mình đi phát tờ rơi.

Bố của An là một nông dân, ông thường thuê con mình đi “thăm ruộng”, “cắt cỏ”. “Thực sự là rất vất vả”, An nói: “Nhưng bố trả cho mình tiền mà không phải trả cho người khác, như vậy tôi có tiền để học đại học”.

Một cô giáo dạy lớp một, cứ mỗi khi kì học bắt đầu cô đều thuê đứa con học Trung học của mình bố trí bảng mới và thiết bị trong phòng học. Cô còn thuê các con giúp đỡ mình nhận xét bài kiểm tra, sau đó cô mới kiểm tra lại.

Một nhà văn trả tiền cho đứa con trai thông minh của mình kiểm tra bản thảo, đánh máy, in, đóng thành quyển rồi sau đó gửi đi.

Khi nhìn bạn làm việc ở nhà cũng như ở văn phòng có thể biết bình thường bạn có là người thích lao động hay không. Đây cũng là một cách khiến cho con của bạn vui vẻ làm việc nhà.

Sting viết một bài văn khuyến khích các bậc cha mẹ có cửa hàng hãy để cho con cái cùng tham gia làm việc, “Thuê con của mình có thể truyền cho trẻ ý thức độc lập tự chủ, để trẻ biết được giá trị của đồng tiền, giúp trẻ xây dựng lòng tự tin về khả năng của mình”. Bà phát hiện những đứa trẻ giúp cha mẹ làm việc đó đồng thời cũng hiểu được tầm quan trọng của việc làm có trước có sau, nhìn thấy cha mẹ không ngừng khắc phục khó khăn, tận mắt nhìn thấy trình tự những việc thường ngày tại nơi làm việc, thông qua việc quan sát những hoạt động cha mẹ đã làm sẽ hiểu rõ hơn cha mẹ là người như thế nào.

Milya là một nhà tâm lý nổi tiếng, cô cũng có cách nhìn giống như vậy: “Khi con bạn biết lao động thực sự để giúp gia đình, thực ra trẻ đã biết rõ trách nhiệm của những điều này ngay từ lúc còn rất nhỏ”.

Điều này không chỉ giúp bồi dưỡng cho trẻ sự nhiệt tình yêu lao động mà những người chủ thuê là cha mẹ cũng có lợi. Họ giữ được tiền ở trong nhà và phải trả con ít hơn. Họ có thể dùng tiền vào việc giáo dục.

Giá trị của việc để trẻ làm việc nhà là dạy trẻ thói quen gieo hạt giống, mà ở đó khi hạt giống nảy mầm trẻ sẽ là người thu hoạch.

DẠY TRẺ CÁCH SỐNG LẠC QUAN

Yến với thành tích học tập xuất sắc đã thi đỗ vào một trường Trung học trọng điểm. Những người gặp em đều nói Yến là một người vui vẻ, luôn miệng ca hát, nụ cười lúc nào cũng biểu lộ trên khuôn mặt. Không chỉ như vậy, tố chất của Yến đều rất đáng khen ngợi, em thích diễn kịch, dí dỏm. Tất cả đều bắt nguồn từ “lạc quan”.

Yếu tố lạc quan rất quan trọng đối với cuộc sống của mỗi con người. Một đứa trẻ có tố chất lạc quan sẽ luôn tự tin đối với cuộc sống. Nhưng lạc quan không phải là thiên bẩm, mà nó được hình thành trong quá trình trưởng thành của trẻ.

Để giúp trẻ biết sống lạc quan, cha mẹ cần lưu ý bốn biện pháp sau:

(1) Để trẻ cảm nhận được tình yêu thương của cha mẹ.

Bất kỳ lúc nào trẻ cũng nhận được sự giúp đỡ từ cha mẹ sẽ cho rằng cuộc sống đáng tin cậy, cuộc sống có rất nhiều những cơ hội. Cho dù trong cuộc sống ngẫu nhiên xuất hiện những cảnh ngộ khó khăn, thất vọng - trẻ vẫn có thể duy trì được thái độ tích cực đối với cuộc sống.

Trẻ không cần thận đánh võ cốc, cha mẹ không nên nói với con rằng: “Đồ ngu, có mỗi việc cỏn con mà làm cũng không xong”. Câu nói này sẽ làm tổn hại tới việc khẳng định bản thân của trẻ. Bạn có thể đổi giọng: “Không sao, sau này con phải chú ý hơn”.

Làm cha mẹ cần phải hiểu con và yêu thương con bằng chính tình yêu thương của mình.

Nhưng cha mẹ không cần thiết phải thổi phồng sự yêu thương. Khen ngợi con mà không phân biệt rõ phải trái trắng đen thì trái lại cha mẹ chỉ càng làm tăng thêm cảm giác thiếu sự giúp đỡ ở trẻ. Bởi trẻ luôn có một trực giác sắc bén đối với sự khen ngợi quá mức.

(2) Hãy nói với con rằng: “Con có thể làm tốt”.

Những đứa trẻ lạc quan luôn cảm thấy có thể điều khiển được cuộc sống của chính mình. Làm cha mẹ trước hết cần giúp đỡ trẻ giữ vững tất cả mục tiêu kỳ vọng thực tế, đồng thời cần nói rõ với trẻ làm thế nào mới có thể đạt được mục tiêu ấy. Cuối cùng cha mẹ nên biểu dương đối với từng bước tiến triển dù là nhỏ nhất hướng tới mục tiêu của trẻ.

(3) Cha mẹ nên bồi dưỡng tinh thần lạc quan cho trẻ.

Trẻ không thể luôn làm theo những điều cha mẹ nói, nhưng chắc chắn sẽ làm theo kiểu của cha mẹ. Vì thế nếu muốn con cái lạc quan thì cha mẹ

phải biếu lộ sự lạc quan. Khi nhìn thấy mẹ vừa dọn dẹp nhà cửa vừa hát, trẻ cũng cảm thấy vui vẻ. Nếu cha mẹ chỉ biết trách móc, biểu hiện sự bi quan thì trẻ sẽ không cảm thấy vui.

Trong cuộc sống cha mẹ còn phải chú ý tới lời ăn, tiếng nói và hành động của mình, luôn nói những lời lạc quan tích cực. Không nên nói với trẻ: “Con ngu quá, ngay cả đá bóng cũng không xong”. Mà nên nói: “Con vừa mới tập đá bóng, đá như vậy cũng là giỏi rồi, sau này cố gắng tập luyện hơn, con nhất định sẽ trở thành vua bóng đá đấy”.

Nếu cha mẹ là người lạc quan, con cái cũng sẽ là người lạc quan.

(4) Nên tận dụng sự ảnh hưởng của bạn bè đối với con.

Cha mẹ nên hiểu rằng: Thành tích của trẻ mà được bạn bè thừa nhận sẽ tăng thêm lòng tự tôn ở trẻ, hơn nữa còn có lợi cho việc bồi dưỡng phẩm chất lạc quan trong đời sống hàng ngày của trẻ.

Hải tám tuổi, học lớp ba, em học các môn văn hóa rất xuất sắc nhưng riêng môn thể dục lại không đạt. Còn Thắng, bạn Hải môn thể dục học rất giỏi, nhưng các môn văn hóa lại học trung bình. Mẹ của Hải muốn Hải học tập Thắng môn thể dục. Hải nói: “Thắng học văn hóa kém, con không thích bạn ấy”. Mẹ nói: “Bạn ấy sẽ dạy con môn thể dục, con giúp bạn ấy các môn văn hóa,

các con có thể giúp nhau mà”. Hải đồng ý với cách làm của mẹ. Một tháng sau thành tích môn thể dục của Hải rất tốt.

Bí quyết của sự ảnh hưởng này chính là tận dụng tâm lý so sánh ở trẻ để kích thích trẻ tiến lên phía trước, đồng thời giúp trẻ vui vẻ thay đổi để hoàn thiện mình.

Cha mẹ nên thường xuyên đem những kinh nghiệm của mình để chỉ bảo con nên giao lưu với bạn bè, làm thế nào để có được sự tôn trọng của bạn bè, làm thế nào có thể giữ được tình bạn thắm thiết. Cha mẹ hãy nói với trẻ để trẻ hiểu được tất cả những điều này quan trọng như thế nào đối với cuộc sống của mỗi con người. Cha mẹ hãy tìm cách mở rộng phạm vi hoạt động của trẻ, khuyến khích trẻ thường xuyên học tập người khác.

Trẻ rất nhạy cảm với cá tính của cha mẹ, vì thế cha mẹ nên hướng dẫn cho trẻ phân tích một cách toàn diện những ưu nhược điểm của mình để trẻ tự xử lý các mối quan hệ bằng thái độ lạc quan tích cực.

Tóm lại, cuộc sống lạc quan có thể bồi dưỡng hoài bão tràn đầy tự tin cho trẻ, đây là một thói quen rất tốt trong cuộc sống. Nếu bạn muốn làm cha mẹ tốt thì hãy giúp trẻ hình thành thói quen này và xử lý tốt các mối quan hệ của con trẻ.

Tâm tư lạc quan có tác dụng rất tốt đối với sự phát triển của con trẻ. Dạy trẻ luôn

*luôn lạc quan chính là thành công lớn nhất
của các bậc cha mẹ.*

CẦN GIÁO DỤC TRẺ TÍNH THẬT THÀ

Một người mẹ đã thổ lộ thói quen thích nói dối của con gái mình thông qua đường dây tư vấn “Thanh Tâm”:

“Con gái của tôi vừa mới lên lớp hai nhưng đã nói dối như cuội. Lấy ví dụ gần đây: Thứ sáu thầy giáo gọi điện cho tôi hỏi nguyên nhân tại sao hai ngày qua con gái tôi không đi học? Lúc đó tôi thực sự rất lo lắng, không rõ việc này như thế nào vì cứ cảm giác việc con mình trốn học là không thể xảy ra. Bởi mỗi sáng tôi đều đích thân đưa con tới trường, nhìn thấy con vào trường rồi tôi mới quay ra. Con gái tôi làm sao có thể không đi học được chứ? Buổi tối, khi con gái về nhà, dù tôi và bố nó khuyên giải thế nào, nó cũng không thừa nhận việc trốn học. Không có cách nào khác, tôi và bố nó bức quá bèn đánh cho một trận. Cuối cùng, nó buộc phải nói những việc nó làm mấy hôm trước. Hóa ra, hàng ngày đợi tôi đưa nó tới cổng trường, khi tôi quay về được một lúc thì nó cũng trốn luôn. Bên cạnh trường học có một bệnh viện, buổi sáng nó qua khoa nhi, buổi chiều chạy qua khoa nội. Liên tiếp mấy ngày liền, nó cứ đi loăng quăng hết các phòng nội ngoại trong bệnh viện. Nó nói ở trong bệnh viện nhiều người, vui,

mà còn không phải học, không phải chịu sự quản giáo của thầy cô. Nó nán lại đó chơi cũng không có vấn đề gì bởi vì trong cặp của nó đã có cái ăn, cái uống, lại còn có thể xem truyện tranh nó thích. Mỗi buổi trưa, nó đợi tan trường thì đến văn phòng của tôi ăn cơm trưa, buổi chiều tan học thì cũng đúng giờ về. Nếu như thầy giáo không gọi điện thoại, đến bây giờ chúng tôi vẫn còn bị mộng tưởng. Sự đau lòng lớn nhất của những bậc làm mẹ như chúng tôi là đứa con nhỏ của mình đã nói dối, trong khi thường ngày tôi vẫn hay giáo dục con phải làm một đứa trẻ thật thà. Bây giờ tôi phải làm thế nào đây?".

Câu chuyện ngụ ngôn “Sói đến rồi” kể về đứa trẻ nói dối. Kết quả mọi người đều đã biết, đứa trẻ quen nói dối hay gọi “Sói đến rồi” đó cuối cùng đã bị sói ăn thịt. Có thể thấy, trong việc giáo dục truyền thống cổ đại từ xưa nay điều tối kị lớn nhất vẫn là sự nói dối. Trong cuộc sống hiện thực, đứa trẻ nói dối là một thói quen xấu mà cha mẹ và các thầy cô giáo không thể tha thứ. Sự thực trên thế giới không biết có bao nhiêu đứa trẻ nói dối. Căn cứ vào điều tra của viện nghiên cứu tâm lý cho thấy: Khoảng 50% những đứa trẻ từ lúc 3 tuổi đã có thói quen nói dối. Trong số những đứa trẻ 9 tuổi thì 70% đã từng nói dối. Theo số liệu điều tra của một nhà tâm lý học nước Mỹ lại càng khiến cho người ta kinh ngạc hơn: Trong số những đứa

trẻ 7 tuổi của nước Mỹ thì 98% đứa trẻ thừa nhận chính mình đã từng nói dối. Có thể thấy, trẻ con nói dối thực ra là một chứng bệnh lâu dài khó chữa khiến cho các bậc cha mẹ và các thầy cô giáo phải đau đầu.

Một nhà triết học nói: “Trẻ con không thật thà dường như là kết quả đáng sợ”.

Thực tế, trẻ con nói dối không đáng sợ, điều đáng sợ hơn là khi trẻ nói dối, cha mẹ nghe và bỏ qua, để mặc nó phát triển. Nhưng nếu cha mẹ muốn khống chế sự nói dối của trẻ thì phải giáo dục sự thành thật cho trẻ, thực ra đây không phải là một việc dễ dàng.

Muốn trẻ không nói dối phải giáo dục và bồi dưỡng sự thành thật cho trẻ. Có thể tham khảo những kinh nghiệm sau:

(1) Phải ngăn chặn lời nói dối của trẻ.

Khi cảnh cáo trẻ không được nói dối, cha mẹ đừng nên nói với trẻ: “Nếu con nói dối thì cha mẹ sẽ cắt lưỡi của con”. Trẻ nói dối rồi, cha mẹ đương nhiên sẽ không thể cắt lưỡi của trẻ, điều này khiến trẻ cho rằng lời cảnh cáo của cha mẹ không có thật.

Khi đối mặt với trẻ hay hoang tưởng thì vai trò của cha mẹ rất quan trọng. Cha mẹ vừa không nên cấm trẻ phát huy sức tưởng tượng của trẻ mà còn cần giúp đỡ trẻ phân biệt cái gì là thực, cái gì là hoang đường.

Trí tưởng tượng của trẻ chuyển hóa thành nói dối chỉ cách nhau một bước, cần phải có sự hướng dẫn đúng hướng của cha mẹ. Trẻ có trí tưởng tượng là thiên bẩm, nhưng nếu cha mẹ một mực tỏ ý khen ngợi đối với trí tưởng tượng của trẻ thì sẽ có khả năng phát triển thành lời nói dối; Còn nếu một mực phản đối trí tưởng tượng của trẻ thì sẽ kìm hãm sự phát triển trí lực của trẻ. Nên cha mẹ phải điều chỉnh phương pháp giáo dục, khéo léo từng bước điều chỉnh sự tưởng tượng không đáng có của trẻ.

(2) Cha mẹ cần là tấm gương tốt cho các con noi theo.

Đối với những trẻ nói dối, việc uy hiếp hoặc dọa nạt trẻ phải thừa nhận mình nói dối đều không phải là cách xử lý đúng. Tốt nhất cha mẹ hãy đợi lúc nào đó bình tĩnh, nghiêm túc nói với trẻ. Sau khi trẻ thừa nhận sai lầm của mình, cha mẹ nhất định phải khen ngợi biểu hiện sự thành thật của trẻ, nên nói những lời nói như thế này: “Tuy mẹ không hài lòng với việc con làm, nhưng rất may con đã nói ra được sự thật, sự thành thật ấy của con thực sự mẹ rất tán thưởng”.

Cha mẹ là người thầy đầu tiên của trẻ, lời nói và hành động của cha mẹ sẽ ảnh hưởng đến sự trưởng thành của con cái. Vì vậy, cha mẹ đừng nên nói dối trước mặt trẻ cho dù đó là sự nói dối thiện chí. Dù đối với mọi người hay bất kỳ sự việc nào

cha mẹ làm đều phải thành tâm thành ý. Như vậy trẻ mới học tập để trở thành người ngay thẳng thật thà được.

(3) Phải tìm ra nguyên nhân nói dối của trẻ.

Nếu trẻ đến tuổi đã có thể phân biệt được phải trái mà vẫn còn nói dối thì cha mẹ cần phải tìm ra nguyên nhân.

Rất nhiều nhà tâm lý học đã đưa ra những nguyên nhân nói dối của trẻ, bao gồm những nguyên nhân dưới đây:

Thứ nhất: Nói dối đôi khi tránh được sự xử phạt hơn là nói thật.

Đại đa số cha mẹ cho rằng nguyên nhân chủ yếu là do trẻ không biết hậu quả nghiêm trọng của việc nói dối nên mới nói dối. Còn lý do mà trẻ nói dối là trẻ sợ nói thật đôi khi lại bị chịu sự trừng phạt.

Thứ hai: Trẻ bất đắc dĩ phải nói dối.

Điều này, rất nhiều cha mẹ có thể không chấp nhận nhưng trẻ nói dối là do bị cha mẹ bức ép quá.

Cha mẹ nên biết trẻ cũng có quyền im lặng. Nếu cha mẹ cứ bức ép trẻ nói ra sự thật thì trẻ đành phải nói dối. Xét thấy tình hình căng thẳng trẻ sẽ không nói ngay lúc đó mà đợi lúc mọi người bình tâm trở lại sẽ chủ động nói ra sự thật.

Thứ ba: Để cha mẹ vui lòng nên trẻ nói dối.

Tiêu chuẩn để những đứa trẻ 4 tuổi nhận biết được lời nói và việc làm của mình có chính xác

hay không dựa vào biểu cảm trên khuôn mặt của cha mẹ. Vì không muốn cha mẹ tức giận, phản ứng bản năng của trẻ là không thừa nhận việc làm sai của mình. Lúc này trẻ có thể nói dối để cha mẹ vui lòng.

(4) Nói dối cho trẻ cảm giác an toàn.

Trẻ nói dối thường vì cần cảm giác an toàn. Nếu cha mẹ có thể cho trẻ cảm giác an toàn khi đó trẻ sẽ nói thật.

(5) Giúp trẻ giảm bớt áp lực tâm lý.

Cha mẹ kỳ vọng vào trẻ quá cao làm tăng thêm áp lực cho trẻ thì trẻ sẽ nói dối. Do đó, cha mẹ nên kỳ vọng vừa phải đối với trẻ, không nên hy vọng những điều vượt quá khả năng của trẻ. Cha mẹ nên khoan dung độ lượng với trẻ, thường xuyên nói chuyện tâm tình với trẻ.

Giảm bớt những chướng ngại về tâm lý cho trẻ bằng cách cha mẹ có thể làm người bạn tri âm của trẻ mỗi lúc vỗ về con đi ngủ.

Tóm lại, trước những lời nói dối của trẻ, cha mẹ nên phân tích, nghiên cứu và tìm rõ nguyên nhân tại sao trẻ nói dối để có biện pháp sửa chữa, chỉ dẫn và giáo dục trẻ một cách toàn diện.

Mỗi bậc cha mẹ đều mong muốn con mình thành tài, tuy nhiên không phải bất kỳ đứa trẻ nào cũng đều trở thành những người kiệt xuất. Vì thế, muốn trẻ trở thành con người có nhân cách thì cha mẹ hãy giáo dục trẻ thành thật. Thành

thật là phương pháp duy nhất để bồi dưỡng nhân cách hoàn thiện cho trẻ.

Khi thấy trẻ nói dối, cha mẹ sẽ rất đau lòng. Nhưng lúc này các bậc cha mẹ hãy bình tĩnh khuyên giải con, không nên đánh chửi, dọa nạt trẻ. Muốn dạy trẻ có tính thành thật thì cha mẹ luôn phải làm gương cho trẻ về sự thành thật.

NÊN DẠY TRẺ BIẾT LỄ PHÉP

Hãy nói đến những đứa trẻ không có giáo dục, trong đầu mọi người liền nghĩ ngay tới một đứa trẻ ranh mãnh thích gây chuyện và luôn có những cử chỉ thô lỗ đối với cha mẹ. Còn đối với chị Đức, cho đến bây giờ vẫn canh cánh bên lòng một việc xảy ra vào vào mùa hè mấy năm trước đây.

Chị kể: Lúc đó mọi người trong nhà đang ngồi trong rạp chiếu phim. Mỗi lần trước khi vào rạp, hai vợ chồng chị phải nhắc đi nhắc lại đứa con trai năm tuổi của mình xem phim phải ngồi yên lặng, không được nói to và đi lại trong rạp. Trong thời gian chiếu phim, con trai của họ trừ những lúc thì thầm đưa ra những câu hỏi thì suốt buổi xem phim nó đều ngồi yên. Vậy mà, cho dù phim chiếu đã khá lâu mà họ không nghe được một lời thuyết minh nào. Điều này là do hai đứa trẻ ngồi ngay bên cạnh họ không ngồi yên một chỗ cứ

nhấp nha nhấp nhôm, to tiếng gọi nhau. Hai đứa còn tranh giành rượt đuổi nhau trong rạp. Chị Đức muốn tìm cha mẹ của hai đứa trẻ để nói cho họ biết. Khi kết thúc buổi chiếu phim, chị liên đì theo hai đứa trẻ đến một quán ăn. Một đôi vợ chồng đang đợi hai đứa trẻ, chị nghĩ chắc chắn là cha mẹ của hai đứa, liền lập tức tới trước mặt họ.

Chị nói với hai vợ chồng rằng: “Hai đứa con của anh chị cứ chạy đi chạy lại trong rạp chiếu phim, quấy nhiễu khiến chúng tôi không tài nào xem phim được”, “Bạn trẻ không muốn xem phim, vậy anh chị nên để bạn trẻ ở nhà”.

Bố của hai đứa trẻ lạnh lùng nhìn chị. Anh ta nói: “Chúng tôi mất tiền mua vé cho con tôi. Con của chúng tôi lẽ đương nhiên phải vào rạp chiếu phim, bạn trẻ ở bên trong muốn đi đâu thì đi chứ”.

Nghe những lời nói như vậy khiến chị Đức cảm thấy thất vọng. Một đôi vợ chồng ăn mặc chỉnh tề xem ra rất có giáo dục mà lại có thể chấp nhận cử chỉ vô lễ như vậy của con mình sao? Lẽ nào xã hội bây giờ ai cũng chỉ biết nghĩ tới lợi ích của riêng mình, chỉ biết yêu con của mình mà tuyệt nhiên không để ý tới lợi ích của người khác?

Đúng như các nhà tâm lý học nói không hề có chút châm biếm: “Cứ xem những tiết mục trên viễn bầy giờ, các hành vi của cá nhân được đưa lên hàng đầu, sự ngạo mạn vô lễ cứ thấy nhiều thì sẽ trở thành quen”.

Khi nhiều đứa trẻ chê bai những nhân vật trên các chương trình ti vi sống theo lề thói cũ, cổ hủ, nhiều bậc cha mẹ còn vỗ tay khen ngợi với cử chỉ tán thưởng chẳng coi ai ra gì.

Cách xử sự thiếu văn hóa, lẽ phép, không chỉ được phản ánh trên ti vi mà ngay cả trong cuộc sống hiện thực lúc nào cũng có thể bắt gặp. Ví dụ: Trong các trận đá bóng nhiều cầu thủ đã chửi đánh nhau ngay trên sân cỏ trước sự chứng kiến của hàng nghìn hàng vạn khán giả.

Những hiện tượng này đều tạo ra ảnh hưởng không tốt tới trẻ. Các giáo sư tâm lý học đã so sánh hành vi của những đứa trẻ hai mươi năm trước đây với những đứa trẻ ngày nay, kết quả cho thấy những đứa trẻ ngày nay rất dễ gây chuyện phiền phức, càng không chịu sự quản giáo. Các chuyên gia chỉ ra rằng, các bậc cha mẹ trong xã hội hiện đại đã bồi dưỡng ra một thế hệ trẻ có thể sử dụng thành thạo vi tính nhưng lại không biết viết một bức thư cảm ơn như thế nào.

Thậm chí, các bậc cha mẹ cố gắng dạy cho trẻ những cử chỉ văn hóa cũng đã than phiền, mọi người trong gia đình vốn biết bao tâm huyết mới có thể khiến cho trẻ biết coi trọng sự lẽ phép; nhưng hễ đi ra khỏi nhà thì trẻ lại bị cuốn theo bầu không khí vốn đã bị ô nhiễm ngoài xã hội, nên thành quả giáo dục của họ bỗng chốc tan thành mây khói.

Chị Hương có cảm xúc rất sâu đậm với việc này. Một hôm, đứa con trai 11 tuổi của chị phát hiện cô em gái sử dụng điện thoại trong phòng của mình. “Bỏ điện thoại xuống” nó hét lên, rồi bắt đầu mắng chửi cô em té tát.

Nghe thấy tiếng chửi của con trai, chị liền chạy ngay vào phòng trách: “Con không có quyền mắng em như vậy”.

Đứa con trai nhún vai chậm rãi giải thích: Một người bạn của nó khi tranh giành với em cũng làm như vậy.

Chị kiên quyết nói với con rằng: “Trong nhà chúng ta tuyệt đối không cho phép con làm như vậy”.

Cho dù bạn không có cách nào khiến con mình sau khi ra khỏi nhà không hấp thụ những ảnh hưởng của thế giới bên ngoài, nhưng các chuyên gia tin tưởng rằng, cha mẹ tự mình làm gương sẽ có tác dụng nhất định; thứ nữa là phải kiên nhẫn dạy dỗ con, từ nhỏ phải cho trẻ hiểu việc coi trọng lễ phép là điều mỗi người cần phải có. Như vậy, con cái của bạn nhất định làm cho mọi người yêu thích. Những đứa trẻ như vậy sau khi trưởng thành sẽ nhận được sự tôn trọng của mọi người.

Muốn trẻ hình thành thói quen lễ phép thì cha mẹ nên dạy dỗ trẻ ngay từ khi còn nhỏ, giúp trẻ nhận biết được cái gì là đẹp, cái gì là xấu.

KHÔNG NHÂN NHƯỢNG KHI TRẺ SỐNG VÔ TỔ CHỨC, KỶ LUẬT

Trong một cuộc họp, có một phụ huynh nói: “Đứa con của tôi, mỗi tối trước khi đi ngủ đều đòi ăn kẹo sôcôla bằng được, nếu không cho ăn thì nó khóc toáng lên, quấy nhiễu không để ai yên”. Lại một phụ huynh nữa nói: “Con gái tôi khi ăn cơm hay gẩy thức ăn, tôi muốn cháu ăn nhiều thức ăn, nhưng cháu kiên quyết không ăn, thật không biết làm thế nào để cháu nghe lời”.

Một đứa trẻ tên là Đông cũng giống như vậy: Đông học rất tiến bộ, thành tích rất tốt, nhưng có tật xấu là thấy người khác có cái gì thì cũng muốn có ngay cái đấy và thường đòi đạt bằng được mục đích của mình. Một buổi sớm, cha mẹ vội ăn sáng đi làm, trong khi đó Đông ngồi trước bàn không chịu ăn, miệng thì lẩm bẩm: “Làm sao mà không có xúc xích nhỉ? Trứng gà chǎng ngon chút nào, sao mà sữa đậu nành chǎng ngọt?”. Cha mẹ sốt ruột giục: “Đông ăn nhanh lên con, rốt cuộc con muốn cái gì?”. “Bạn Dũng lớp con có ôtô rất đẹp”. “Được rồi, chiều mẹ về mua cho, ăn nhanh lên, sắp muộn rồi”. Nghe vậy, Đông ăn nhanh chóng rồi đi học, trong lòng thoả mãn ý nguyện.

Trẻ sống buông thả đã khiến cha mẹ phiền lòng. Vậy như thế nào gọi là sống buông thả? Sống buông thả chính là sống theo ý mình, dù nhu cầu

của mình có hợp lý hay không, nhưng đã muốn cái gì thì phải đòi bằng được, muốn làm gì thì làm cho bằng được, bất chấp mọi lời khuyên hay sự ngăn cản của mọi người.

Trẻ tại sao lại sống buông thả?

Một mặt, tính cách của trẻ có liên quan tới di truyền, nhất là có liên quan tới đặc điểm của hệ thần kinh. Hệ thống thần kinh của trẻ phát triển chưa đầy đủ, khả năng hưng phấn mạnh hơn khả năng ức chế, sau khi hưng phấn dễ lan rộng mà không kiểm soát được. Từ đó, khả năng tự khống chế của trẻ kém, dễ bị hưng phấn kích động, điều gì không hài lòng thì dễ nổi cáu. Nếu trẻ thuộc loại thần kinh mạnh thì hưng phấn sẽ biểu hiện càng rõ rệt. Có một nhà tâm lý đã thử nghiệm như sau: Ông đem những đồ chơi thú vị cho những đứa trẻ 2, 3 tuổi chơi, khi trẻ thích thú với những đồ chơi này thì cất đi. Lúc này, tất cả những đứa trẻ đó đều không vui, nhưng những biểu hiện cụ thể thì không giống nhau, có trẻ không khóc không quấy nhưng lại biểu lộ nét mặt muốn cầu xin lấy đồ chơi; có trẻ khóc một lúc thì lăn ra ngủ; có trẻ lại khóc rất lâu, lăn ra đất ăn vạ, nếu không đưa đồ chơi ra thì không dỗ được.

Sau khi thử nghiệm nhà tâm lý vẫn tiếp tục theo dõi, quan sát và phát hiện thấy những đứa trẻ này sau vài năm tính cách phát triển không giống nhau. Đứa trẻ thứ nhất, thứ hai biết nghe

lời, thuận theo, nhút nhát, tính ỷ lại cao; những đứa trẻ thứ ba thì tính cách cố chấp, buông thả, mạnh dạn, tính chủ động cao.

Tính độc lập là tâm lý cần thiết hợp lý trong sự phát triển của trẻ. Nếu cứ hạn chế trẻ, sẽ tạo ra ý chí chống đối “bảo một天堂 làm một nẻo”.

Tính buông thả, tính độc lập, cùng tính bướng bỉnh thường lẫn lộn rất khó phân biệt dù khoảng cách giữa chúng chỉ là một bước.

Buông thả không giống với tính độc lập, buông thả là muốn làm gì thì làm không phân biệt tốt xấu, nếu cha mẹ nhân nhượng vô nguyên tắc với trẻ không những không thúc đẩy được tính độc lập của trẻ mà còn khiến cho trẻ có tính buông thả.

Những trẻ sống buông thả phần lớn là do cha mẹ tạo nên thói quen. Trái lại trẻ có tính độc lập cao phần lớn do cha mẹ không bỏ lỡ thời cơ dạy dỗ điều chỉnh cho trẻ.

NÊN UỐN NẮN TRẺ HAY NÓI TỤC

Một vị phụ huynh nói: “Con tôi tám tuổi, mặt mày sáng sủa, được mọi người yêu thích. Xét mặt nào con tôi cũng đều rất tốt, chỉ mỗi tội rất hay nói tục. Nếu hỏi: “Nói tục có tốt không?” cháu sẽ không cần phải suy nghĩ trả lời luôn là “không tốt!”. Nói như vậy nhưng nó vẫn nói tục không sao

sửa được. Vậy là thế nào? Nên giáo dục thế nào mới tốt đây?”.

Trẻ con tại sao lại nói tục? Trên đời cái gì cũng có nhân quả. Trẻ nói tục là do học từ những người xấu. Những đối tượng trẻ học là những người lớn xung quanh, các bạn đồng niên; những lời nói tục trong phim ảnh. Trẻ rất dễ ảnh hưởng và bắt chước theo, nên phần lớn là học trong vô thức.

Khi trẻ bắt đầu nói tục, nếu người lớn lập tức ngăn chặn, uốn nắn thì dễ đạt hiệu quả; Nếu trẻ bắt đầu nói tục, người lớn cảm thấy thú vị, chăm chú nghe, thậm chí còn tán thưởng, thì thật không tốt chút nào.

Có cuộc phỏng vấn một loạt các gia đình, điều tra ảnh hưởng của không khí gia đình đối với việc nói tục của trẻ, đã phát hiện ba loại sau: Các thành viên trong gia đình sống hòa thuận, trẻ rất lễ phép, không nói tục; các thành viên trong gia đình tư tưởng sôi nổi, tràn đầy không khí gia đình, trẻ tính tình hoạt bát, lễ phép, cũng không nói tục; chỉ có gia đình luôn cãi chửi nhau, trẻ mới bướng bỉnh và hay nói tục.

Trẻ đã nhận biết được, quan niệm đúng sai cũng rõ ràng, tại sao còn nói tục? Đạo lý rất đơn giản, trẻ tám tuổi ý thức chưa phân biệt được chủ thể và khách thể. Bạn hỏi rằng: “Nói tục có tốt không?”, trẻ trả lời: “không tốt”, bởi trong ý thức của trẻ, nói tục là chỉ người khác, không bao gồm

mình. Đây là một mặt của vấn đề. Mặt khác là dù ý thức của trẻ không hoàn thiện nhưng vẫn biết quan niệm đúng sai, vẫn có thái độ không đồng tình với nói tục, nên vẫn có thể giáo dục được.

Cha mẹ cần lựa chọn phương pháp dưới đây để nhẫn耐 uốn nắn trẻ hay nói tục:

(1) Tìm hiểu kỹ, phân tích lý do trẻ nói tục và phân tích tâm lý của trẻ, sau đó lựa chọn phương pháp phù hợp để sửa chữa cho trẻ.

(2) Không nên để ý để trẻ không gây được sự chú ý cho người khác mà tự động giảm bớt việc nói tục, tránh làm tăng hành vi không tốt của trẻ.

(3) Khi trẻ nói tục, cha mẹ không nên có thái độ trách mắng và dọa nạt qua loa, càng không nên đánh chửi mà phải tiến hành giáo dục và giảng giải đúng sai cho trẻ hiểu. Nếu trẻ không để ý tới việc giáo dục thì có thể tiến hành hình phạt thích đáng, tránh tạo thành thói quen xấu.

NÊN LÀM GƯƠNG KHÔNG ĐỂ TRẺ HÚT THUỐC

Ở nước ta tình trạng trẻ chưa đủ tuổi thành niên hút thuốc lá khá phổ biến. Trong số thanh niên hút thuốc thì có tới 75% bắt đầu hút thuốc từ 15-24 tuổi.

Nguyên nhân dẫn đến trẻ hút thuốc chủ yếu do:

(1) Ảnh hưởng môi trường xã hội không tốt.

Việc hút thuốc gần như trở thành một phần trong cuộc sống thường ngày của nhiều người, đã trở thành phương thức sống, hiện tượng xã hội cực kỳ nghiêm trọng. Thanh thiếu niên trong môi trường như vậy rất dễ lây nhiễm.

(2) Ảnh hưởng của yếu tố gia đình không tốt.

Có cha mẹ chỉ vì trêu trẻ cho vui hoặc muốn thỏa mãn sự hiếu kỳ của trẻ mà cho trẻ hút thuốc, tạo nên hành vi hút thuốc ở lứa tuổi nhi đồng và thiếu niên; có cha mẹ thấy trẻ hút thuốc lại mặc kệ, không quan tâm.

(3) Yếu tố tâm lý cá nhân.

Thứ nhất là bắt chước. Những thiếu niên có tính hiếu kỳ và ham muốn tìm tài cao, khi nhìn thấy người khác hút thuốc sẽ mù quáng bắt chước. Thứ hai là đua đòi. Động cơ hút thuốc của rất nhiều thiếu niên là theo đuổi nhu cầu thỏa mãn tâm lý khoe khoang và ăn chơi. Thứ ba là tâm lý giao lưu. Một số thiếu niên coi việc hút thuốc như một trong những hình thức tự đe cao mình. Thứ tư là tâm lý thích làm người lớn. Một số thiếu niên hút thuốc để thỏa mãn nhu cầu tâm lý trong quá trình trưởng thành, chúng muốn chứng minh mình đã là người lớn. Thứ năm là tâm lý tiêu khiển. Rất nhiều thiếu niên hút thuốc để tăng thêm sự kích thích cho cuộc sống buồn chán trống rỗng, lấy thuốc làm trò tiêu khiển. Thứ sáu là tâm lý hưởng thụ.

Có một số thiếu niên coi việc hút thuốc như sự hưởng thụ cao cấp đầy thú vị.

Thiếu niên và nhi đồng đang trong giai đoạn phát triển thành người lớn, việc hút thuốc sẽ gây cho trẻ những nguy hại nghiêm trọng:

Thứ nhất là nguy hại rất lớn tới sức khỏe, làm giảm nghiêm trọng khả năng tư duy và tổn hại tới khả năng trí tuệ.

Thứ hai là tác động tới thích ứng trong xã hội, như: Tăng ý thức hưởng lạc, tăng gánh nặng về kinh tế cho bố mẹ, làm hỏng giá trị xã hội, sinh ra hành vi phạm tội,...

Để phòng tránh trẻ hút thuốc, cha mẹ nên chọn một số phương pháp thích hợp. Trong đa số các trường hợp, dự phòng vẫn tốt hơn chữa trị. Phương pháp dự phòng chủ yếu có ba cách sau:

(1) Phương pháp thỏa mãn tính hiếu kì của trẻ.

Hành vi hút thuốc của nhiều đứa trẻ bắt đầu từ lứa tuổi nhi đồng, biết được chính xác tính hiếu kì của trẻ đối với việc hút thuốc, phòng tránh cho lứa tuổi nhi đồng không bị nghiện thuốc là điều hết sức quan trọng. Nếu trẻ hiếu kì với việc hút thuốc thì có thể lựa chọn “phương pháp trị liệu ghét” như điều trị tâm lý, để tính hiếu kỳ đạt tới sự thỏa mãn triệt để từ đó không sản sinh ra hành vi và ý nghĩ hút thuốc. Ví dụ, một chuyên gia tâm lý của Mỹ khi phát hiện ra con mình lén lút hút thuốc, không những ông không đánh không chửi

mà còn móc ra một điếu xì gà tự tay châm cho con hút. Khi đứa con bị mùi vị đắng chát cực đậm của điếu xì gà làm cho chảy nước mắt thì ông mới nghiêm túc nói: “Con hãy nhớ cho kỹ, con không thể hút thuốc được”.

(2) Phương pháp dạy bảo trực diện.

Cha mẹ nên lựa chọn phương pháp thích hợp với trẻ, khi thấy trẻ hút thuốc, cha mẹ nên tiến hành dạy bảo trực diện và kiên quyết. Thực tế cho thấy, thông qua việc giáo dục đúng đắn để bổ sung những thiếu sót trong tâm lý muốn làm người lớn của trẻ, đây là phương pháp hữu hiệu giúp trẻ bỏ thuốc. Khi trẻ sắp bước sang tuổi thiếu niên, cha mẹ nên thu hút trẻ tham gia những hoạt động giải trí chính đáng, nhằm thỏa mãn cảm giác làm người lớn của trẻ. Đồng thời, cha mẹ nên nói cho trẻ biết hút thuốc không phải là tiêu chí của sự trưởng thành. Nhất thiết không nên vì tính hiếu kì nhất thời hoặc bất chước điệu bộ người khác hút thuốc mà hình thành thói quen xấu.

Cha mẹ nên lựa chọn phương pháp trực diện để giải thích cho trẻ sự nguy hại của hút thuốc, sau khi giúp trẻ hiểu rõ điều này trẻ sẽ chủ động không hút thuốc hoặc cai nghiện thuốc. Đối với việc hút thuốc của trẻ cha mẹ cần dùng phương pháp cấm nghiêm ngặt. Nhưng phương pháp giáo dục sức khỏe thì không được đơn giản hóa thành một câu “không được”.

(3) Phương pháp lấy mình làm gương.

Hành vi hút thuốc đầu tiên của rất nhiều trẻ là do chịu ảnh hưởng từ cha mẹ, bạn thân, hoặc hàng xóm,... Từ đó rút ra một điều: Muốn trẻ không hút thuốc, cha mẹ phải làm gương: Không hút thuốc.

Những điều trẻ nhận biết được từ bản thân cha mẹ luôn vượt quá sự tưởng tượng của mọi người. “Cha nào con nấy” chính là đạo lý này.

NGĂN NGỪA HÀNH VI ĂN CẮP CỦA TRẺ

Vương Anh là một học sinh lớp hai. Bố của bé mở một công ty biểu diễn thời trang, mẹ là nhân viên quản lý của một công ty, điều kiện kinh tế gia đình thuộc vào hàng khá giả.

Cô giáo chủ nhiệm lớp phản ánh Vương Anh có thói quen ăn cắp vặt. Năm học lớp một, bé đã mấy lần đem bút, tẩy của bạn về nhà. Sau khi lên lớp hai, vài lần đã lấy tiền trong hộp đồ dùng của bạn. Cô giáo đã nhiều lần nhắc nhở bé nhưng không có kết quả. Lần này Vương Anh lại lấy 20 ngàn trong hộp đồ dùng của bạn, cô giáo liền phản ánh chuyện này với cha mẹ Vương Anh, hy vọng cha mẹ cùng cô giáo bàn bạc biện pháp giải quyết vấn đề khó này.

Thời kỳ mẫu giáo, trẻ vẫn chưa phân biệt rõ các vấn đề về quyền sở hữu “của tôi”, “của bạn” “của tập thể” và chưa có khái niệm về đạo đức, trẻ chỉ có ham muốn chiếm hữu, thích là lấy thôi. Từ đó, trẻ đem đồ chơi của các bạn hàng xóm hoặc ở trường mầm non về nhà làm của mình; ăn vụng hoặc giấu cha mẹ cầm tiền đi mua đồ thì không được coi là hành vi ăn cắp.

Ý thức bản thân chỉ được phân biệt rõ khi trẻ lớn lên, khái niệm ăn cắp chỉ có thể dùng cho học sinh từ lớp hai trở lên.

(1) Nguyên nhân chủ yếu khiến trẻ ăn cắp.

Dựa vào sự phân tích nguyên nhân trẻ ăn cắp của chuyên gia tâm lý thì có ba nguyên nhân chính sau:

Nguyên nhân thứ nhất: Tham cái lợi nhỏ.

Lúc nhỏ trẻ cầm những đồ vật của người khác hoặc đồ nhặt được về nhà đều được bố mẹ cho qua. Ngoài ra, trẻ nhìn thấy cha mẹ khi đi mua rau lấy thêm cộng hành, những hành vi của cha mẹ khiến trẻ bắt chước theo. Ăn cắp và nhặt được tuy bản chất khác nhau, nhưng đều không phải là thứ do mình làm ra, trong lòng trẻ tự cho là của mình, điều này rất dễ hình thành phẩm chất xấu.

Nguyên nhân thứ hai: Đổi lấy tình cảm.

Có những đứa trẻ gia đình giàu có nhưng vẫn có tật ăn cắp. Trẻ nhà giàu chẳng thiếu cái gì, đồ ăn cắp cũng không phải là đồ vật trẻ cần. Vậy lý

do tại sao chứ? Bởi vì những đứa trẻ này tuy cuộc sống giàu có nhưng cha mẹ lại không có thời gian chăm sóc, trẻ thiếu tình yêu thương và hơi ấm gia đình, muốn dùng vật chất để đổi lấy sự gần gũi của các bạn với mình, đầu tiên là lấy đồ ở trong nhà, sau đó là lấy đồ ở bên ngoài.

Nguyên nhân thứ ba: Biểu hiện sự phản kháng

Một mặt bởi trong nhà không được phép dùng tiền tiêu vặt, mà trẻ lại thích được tự do tiêu tiền; mặt khác lấy sự ăn cắp để phản kháng sự quản giáo nghiêm khắc của gia đình, tỏ ý bất mãn.

(2) Cân đối xử đúng đắn với đứa trẻ ăn cắp.

Dù việc ăn cắp của trẻ là do nguyên nhân nào, hoặc giá trị đồ ăn cắp như thế nào đều cần phải được xử lý. Vậy nên đối xử như thế nào?

Thứ nhất: Phải giáo dục trẻ một cách nghiêm khắc.

Đầu tiên phải phân tích nguyên nhân tại sao trẻ ăn cắp, nói cho trẻ hiểu việc ăn cắp là sai, giúp trẻ nhận ra sai lầm của mình từ trong tâm, để từ đó có nguyện vọng muốn sửa chữa.

Có những bậc cha mẹ khi phát hiện trẻ có biểu hiện ăn cắp không tiến hành giáo dục ngay mà lại để đến khi trẻ mắc lỗi mới mắng chửi chúng. Các chuyên gia tâm lý cho rằng: Điều quan trọng cần giúp trẻ hiểu rõ bất kì người nào đều không thể đạt được tất cả những mục đích của mình. Đặc biệt đối với trẻ có hành vi ăn cắp.

Thứ hai: Phải tránh sự thô bạo.

Không đánh chửi, càng không được để trẻ xấu hổ trước mọi người, hoặc đứng đội lên đầu trẻ cái mũ kẻ ăn cắp. Bởi điều này rất vô bổ lại còn làm tổn hại tới lòng tự trọng của trẻ, cần giúp đỡ, uốn nắn trẻ hơn là chửi mắng.

Thứ ba: Ngăn chặn từ từ.

Có người mẹ khi phát hiện trẻ tham lợi nhỏ hoặc có hành vi ăn cắp vặt lại không quan tâm, nhắc nhở khiến cho trẻ càng ngày càng mạnh dạn hơn, chuyển từ ăn cắp vặt sang ăn cắp chuyên nghiệp. Vì vậy, với hành vi không tốt này, cha mẹ nên quan sát, giáo dục uốn nắn trẻ ngay từ khi mới bắt đầu.

Lợ là trong việc nuôi dạy trẻ, trẻ sẽ thường xuyên làm những việc khiến cho cha mẹ phải phạt lòng, việc giáo dục trẻ đòi hỏi phải tỉ mỉ, nhẫn耐 và bền lòng.

KHÔNG ĐỂ TRẺ NHIỄM THÓI QUEN ĐÁNH BẠC

Thanh thiếu niên đánh bạc hậu quả nguy hại rất lớn, có thể ảnh hưởng nghiêm trọng đến thành tích học tập, gây ra bệnh về tâm sinh lý, phá hoại giá trị đạo đức con người, dẫn đến hành vi vi phạm pháp luật.

Những thanh thiếu niên đánh bạc có nguyên nhân tâm lý xã hội phức tạp, có thể chia thành hai loại là: Yếu tố cá nhân và yếu tố hoàn cảnh xã hội.

1. Yếu tố tâm lý cá nhân.

Động cơ đánh bạc là chỉ nguyên nhân thúc đẩy một người đánh bạc. Những động cơ đánh bạc thường thấy như lợi nhuận, vui vẻ, cạnh tranh, tìm kiếm sự kích thích, tránh hiện thực,... Đây là nguyên nhân chính và phổ biến của hành vi đánh bạc của con người.

Nhưng những động cơ kể trên lại tỏ ra rất thích hợp với những thanh niên hay cờ bạc. Với thanh thiếu niên thì những yếu tố tâm lý dưới đây có tác động quan trọng: sự hiếu kỳ, quan điểm vui chơi không phù hợp, theo đuổi kích thích dục vọng, tâm lý gấp may, dẫn đến những tâm tư tình cảm tiêu cực.

2. Yếu tố hoàn cảnh xã hội

Sự nảy sinh và duy trì hành vi đánh bạc của thanh thiếu niên có quan hệ mật thiết với việc tồn tại hiện tượng đánh bạc trong môi trường xung quanh.

* Ảnh hưởng của hiện tượng đánh bạc trong xã hội.

Hiện nay, các hình thức đánh bạc đang tồn tại một cách phổ biến trong xã hội nước ta. Những hiện tượng này có ảnh hưởng lớn đối với thanh

thiếu niên, khiến cho thanh thiếu niên nhìn nhiều, nghe nhiều mà thành quen, có thể bắt chước theo, từ đó nhiễm thói chơi cờ bạc.

* Thái độ khoan dung với hành vi cờ bạc của trẻ.

Do sự phát triển của nền kinh tế thị trường đang ngày một biến động đã đem lại sự thay đổi về quan niệm xã hội, kéo theo một loạt những thay đổi về tư duy sử dụng tiền bạc của nhiều người. Đối với thanh thiếu niên, hành vi cờ bạc của trẻ đôi khi do thái độ khoan dung, dung túng của người lớn khiến cho những hành vi này phát triển. Hiện nay, mọi người thường cho rằng, những hoạt động đánh bài giữa bọn trẻ như chơi ăn kẹo hoặc thắng đồ chơi, thanh thiếu niên chơi bi, chơi trò chơi điện tử, thậm chí đánh tú ăn tiền,... đều không phải là đánh bạc, mà chỉ là những hoạt động vui vẻ mang một chút kích thích, sẽ không hư hỏng được, do đó đã để trẻ ngay từ nhỏ chơi cờ bạc, dần dần hình thành thói quen cờ bạc.

3. Môi trường gia đình lây nhiễm và sự giáo dục sai lệch.

Cha mẹ thích cờ bạc, thường tập trung đánh bạc ở nhà đã tạo cho con cái tấm gương không tốt để noi theo. Có rất nhiều cha mẹ đánh bạc không phản đối con cái đòi chơi cùng mà còn cổ vũ trẻ học cách gian lận khi đánh bạc. Môi trường gia đình như vậy tất nhiên sẽ tạo ra những thanh niên cờ bạc.

Cha mẹ luôn đáp ứng đầy đủ đòi hỏi kinh tế đồng thời không chú ý đến việc quản lý, giáo dục con cái. Sau khi điều kiện kinh tế khá lên, cha mẹ đã đáp ứng những nhu cầu về vật chất cho con nhiều tiền tiêu vặt mà rất ít khi hỏi con đã tiêu tiền vào việc gì, như vậy rất dễ khiến cho trẻ dùng số tiền này vào việc đánh bạc.

4. Những vấn đề bất cập trong việc quản lý của nhà trường.

Hành vi đánh bạc của học sinh có liên quan tới những vấn đề tồn tại trong việc quản lý của nhà trường.

5. Sự quản lý của tổ dân phố còn nhiều yếu kém.

Thanh thiếu niên thường trải qua một thời gian dài sống trong môi trường dân phố. Do cơ cấu quản lý xã hội trong khu vực này như lực lượng tổ chức đường phố, công an, nhà văn hóa thiếu niên, cung thiếu niên,... có nhiều mặt yếu kém, không ngăn cấm hiện tượng đánh bạc của thanh niên trong khu phố, mặc cho nó lan tràn, gây ra hành vi nghiện đánh bạc trong thanh niên.

Để ngăn chặn việc trẻ đánh bạc, cha mẹ có thể áp dụng một số biện pháp sau:

a. Trước hết cha mẹ phải làm gương, bản thân không tham gia đánh bạc, càng không được tập trung đánh bạc tại nhà.

b. Nghiêm khắc kiểm soát việc tiêu tiền của con cái, cần hỏi con trẻ đã tiêu tiền vào việc gì,

việc chi tiêu chính đáng nên đáp ứng đầy đủ, việc chi tiêu không chính đáng cần kiên quyết từ chối.

c. Tiến hành giáo dục nghiêm khắc đối với con, nên đưa ra những ví dụ điển hình trong cuộc sống để nói rõ tác hại của việc đánh bạc đối với trẻ.

d. Tổ chức các hoạt động vui chơi ngoài giờ phong phú, để các em sau khi tan học, những ngày nghỉ có nơi để chơi, có việc hứng thú, chính đáng, hữu ích để làm.

e. Hướng dẫn con cảnh giác với việc đánh bạc, thông qua biện pháp vứt bỏ đồ đánh bạc, cắt đứt quan hệ với bạn cờ bạc, chuyển dịch sự chú ý của con sang những hoạt động lành mạnh để đạt được mục tiêu cảnh giác với nạn cờ bạc.

Giúp trẻ sử dụng thời gian rảnh rỗi vào các hoạt động lành mạnh và hiểu được sự nguy hại của việc đánh bạc là cách tốt nhất cha mẹ giúp trẻ tránh xa nạn cờ bạc.